

NATURTYPER I HOBØL

OPPDATERING AV KOMMUNENS NATURTYPEREGISTER

1. NOVEMBER 2011

Forsidebilder: Monumental hul eik gården Hol i Hobøl med en omkrets på ca. 5 m. På samme gård var det flere forekomster av store almetrær, linder og to salamanderdammer. Foto: Ola Wergeland Krog.

Notat 2011:2

Utførende institusjon: Wergeland Krog Naturkart	Kontaktperson: Ola Wergeland Krog	
Oppdragsgiver: Hobøl kommune	Kontaktperson: Håvard Lucasen	Dato: 01. november 2011
Referanse: Wergeland Krog, O.M. 2011. Naturtyper i Hobøl. Oppdatering av kommunens naturtyperegister. <i>Wergeland Krog Naturkart Notat 2011-2: 7s. + 2 vedlegg (64s. + kart).</i>		
Referat: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid og litteratursøk. Wergeland Krog Naturkart tilpasset dataene til DN-håndbok 13-1999 og de naturtypene som ikke ble befart i felt ble kontrollert mot ortofoto fra 2010. Nyere funn av rødlistearter, som er relevante for arealforvaltningen, ble innarbeidet. Sammenstillingen resulterte i 129 kartfestede og verdivurderte naturtyper. Av de 129 kartfestede naturtypene dominerer dammer med 92 registreringer med henholdsvis 17 svært viktige, 55 viktige og 19 lokalt viktige. Stor salamander er registrert i 17 dammer i kommunen. Den absolutt viktigste naturtypen i kommunen er imidlertid Hobøelva som har viktige funksjoner for sjeldne og rødlistede arter hvorav elvemusling (VU) og klubbeelveøyenstikker (CR) er helt spesielle. Det foreliggende resultatet er ikke en fullstendig kartlegging av naturtyper i Hobøl, men det gir en god oversikt over mange av kommunens naturtypelokaliteter og alle de kartlagte lokalitetene er viktige å ivareta i arealforvaltningen. Ved en ny runde med naturtypekartlegging bør det i første omgang fokuseres på bekkesystemene som er tidkrevende å kartlegge, samt på skogområdene som ble nedprioritert da biologisk mangfold i skog først og fremst skal ivaretas gjennom Miljøregistreringer i skog (MIS).		
4 emneord: Hobøl kommune Naturtyper Biomangfold Kartlegging		

INNHold

1	INNLEDNING	5
2	METODIKK	5
3	RESULTAT	6
4	VIDERE KARTLEGGING	7
5	REFERANSER.....	7

VEDLEGG 1   **Oversikt over kartlagte naturtyper i Hobøl**

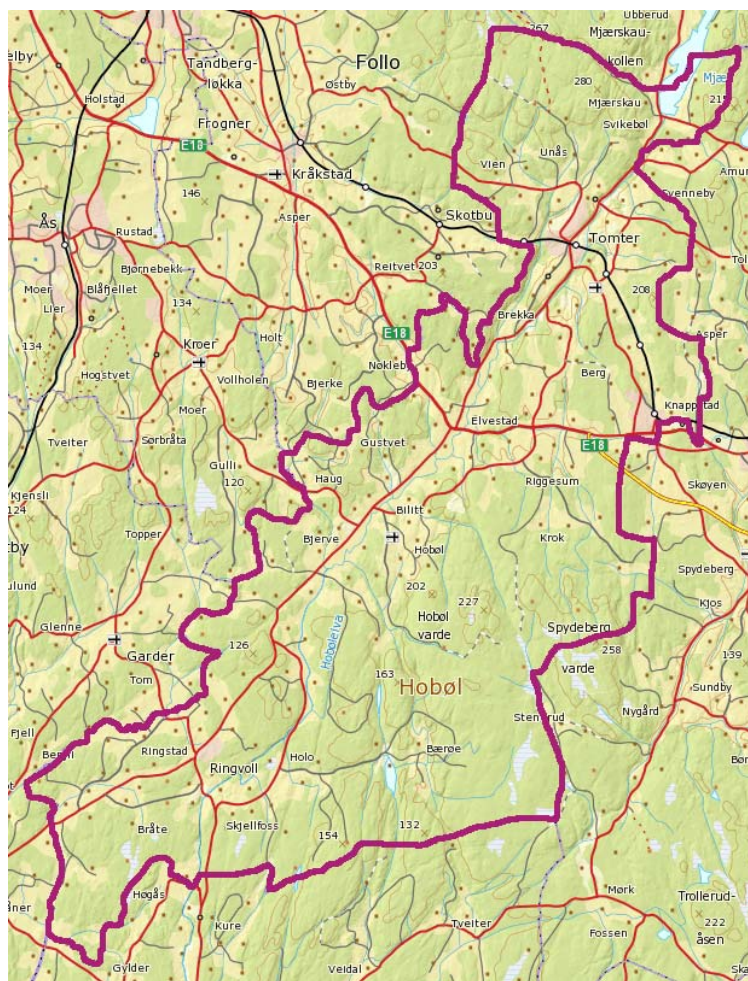
VEDLEGG 2   **Oversiktskart over registrerte naturtyper**

1 INNLEDNING

Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Hobøl kommune, ved Plan- og miljøvernleder Håvard Lucassen, gjennomgått og supplert kommunens eksisterende naturtypekartlegging som ble startet som en hovedoppgave ved UMB i 2002-2003 (Bjørnstad 2003).

Hobøl kommune ligger helt nordvest i Østfold fylke, og grenser i nord mot Enebakk, i vest mot Ski og Vestby, i sør mot Våler og i øst mot Spydeberg kommune.

Hobøls totale areal er på 144 km², fordelt på 35 km² jordbruksareal, 100 km² skogbruksareal og 9 km² annet areal (bl.a. byggeområder). De store skogsområdene gir gode muligheter for friluftsliv, jakt, fiske og lokalhistoriske opplevelser. Det bor 4 822 personer i Hobøl kommune pr. 1. januar 2011. Hobølelva er livsnerven i Hobøl naturen og elvas betydning for både natur og kultur i kommunen kommer bla i uttrykk ved at den meandrerende elvestrengen finnes igjen i kommunevåpenet. Naturtypekartleggingen viste også at Hobølelva er av nasjonal verdi som naturtype med en rekke registrerte rødlistearter hvor livskraftige bestander av elvemusling og klubbeelvøyenstikker er av nasjonal betydning.

2 METODIKK

Dette prosjektet består vesentlig av en nykartlegging av naturtyper i kommunen samt en gjennomgang av tidligere registrerte naturtyper som ble kartlagt av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad i hans hovedfagsarbeide i 2002-2003 (Bjørnstad 2003). Resultatet av kartleggingen er systematisert, verdisatt og tilpasset kravene for å overføre de registrerte naturtypene til Direktoratet for naturforvaltnings databasesystem "Naturbase". Alle tidligere registrerte naturtyper har blitt kvalitetskontrollert, de fleste i felt og samtlige mot de nyeste flybildene (ortofoto 2010) og mot Artskart (2011).

Kartleggingen ble supplert med en gjennomgang av samtlige rødlistefunn som er presentert på "Artskart" fra Artsdatabanken, og så langt disse har vært av forvaltningsmessig betydning har funnene blitt innarbeidet i naturtypekartleggingen.

Prosjektet er basert på DN-håndbok 13-1999 "Kartlegging av naturtyper" (Direktoratet for naturforvaltning 2007), samt "Norsk Rødliste 2010" (Kålås m.fl. (red.) 2010).

3 RESULTAT

Prosjektet resulterte i 140 kartfestede og verdivurderte naturtyper. Fordeling i naturtype, antall og verdi er gjengitt i tabellen nedenfor.

Tabell 1. Kartlagte naturtyper i Hobøl, antall, fordeling, areal og verdisetting.

Hovednaturtype	Naturtype	A	B	C	Uprioritert	Total	Areal (daa)
Ferskvann/våtmark		19	57	20	1	97	939,9 daa
	Kroksjøer, flomdammer og meandreende elveparti	1				1	5,4 daa
	Viktig bekkedrag		2			2	89,6 daa
	Dam	17	55	19	1	92	35,5 daa
	Viktige bestander av ferskvannsorganismer	1				1	628,4 daa
	Annen viktig forekomst			1		1	181,0 daa
Kulturlandskap		2	8	11		21	402,5 daa
	Naturbeitemark		2	5		7	359,5 daa
	Store gamle trær	1	5	5		11	3,1 daa
	Parklandskap	1	1	1		3	39,9 daa
Myr og kilde		2	2			4	498,0 daa
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	2	2			4	498,0 daa
Skog		3	3	1		7	225,5 daa
	Rik edellauvskog	1	1			2	10,8 daa
	Gammel fattig edellauvskog		1			1	4,3 daa
	Gammel barskog	1	1	1		3	187,4 daa
	Bekkekløft og bergvegg	1				1	23,0 daa
Totalt		26	70	32	1	129	2 066,0 daa

Samtlige naturtyper er digitalisert i ArcMap versjon 10 fra Esri med ortofoto som bakgrunn. Temalaget ble produsert i UTM sone 32 og overlevert til kommunen og Fylkesmannen i Østfold som Shape.

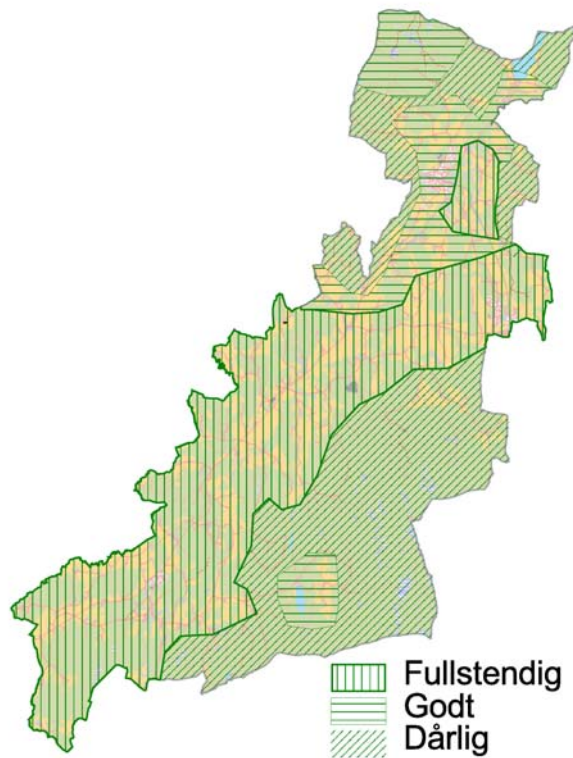
Materialet som overleveres kommunen og Fylkesmannen i Østfold består av følgende:

- Et digitalt temalag i Shape med 129 polygoner med ID, Digitaliseringsdato, Objekttype og Kvalitet.
- Egenskapstabeller tilpasset overføring til Naturbase.
- Et oversiktskart i PDF-format
- Faktaark med bilder og beskrivelse av de kartlagte naturtypene. Filnavnet tilsvarer det lokale ID-nummeret til naturtypen og er dermed egnet for kobling i GIS-systemer eller på Internett.

4 VIDERE KARTLEGGING

Figuren til høyre skisserer grovt hvilke arealer av kommunen som er henholdsvis Fullstendig kartlagt, Godt kartlagt eller Dårlig kartlagt. Det understrekes her at kategorien "Fullstendig kartlagt" er et relativt begrep og viser arealer som er fullstendig kartlagt i henhold til det som anses som en fullstendig kartleggingsinnsats for denne typen kartleggingsprosjekter anno 2011. Fullstendig kartlagt betyr derfor ikke nødvendigvis at alle naturtyper innenfor dette arealet er kartfestet, men at dette arealet er kartlagt på et detaljnivå som etter dagens prosjektstandard kan karakteriseres som fullstendig. Det er altså fullt mulig med større innsats å finne flere verdifulle naturtyper innenfor arealer i kategorien Fullstendig kartlagt.

Ved en ny runde med naturtypekartlegging bør det i første omgang fokuseres på bekkesystemene, som er tidkrevende å kartlegge, samt på skogområdene mot Spydeberg som ble nedprioritert da biologisk mangfold i skog først og fremst skal ivaretas gjennom Miljøregistreringer i skog (MIS). Videre er det en flere lokaliteter i kulturlandskapet nord for E18 som er registrert basert på ortofoto men ikke er kontrollert i felt i denne runden.

5 REFERANSER

- Artskart 2011. Artsdatabankens artsdatabase for Norge (<http://artskart.artsdatabanken.no/>), kontrollert okt. 2011.
- Bjørnstad, J.R. 2003. Kartlegging av viktige områder for biologisk mangfold i Hobøl kommune etter DN-håndbok 13-1999. Hovedfagsoppgave ved Norges Landbrukshøgskole, Ås.
- Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok* 13, 2. utgave 2006, revidert 2007: 1-258 + vedlegg.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.
- Wergeland Krog, O. M. 1997. Viltet i Hobøl. Kartlegging av viktige viltområder. Forvaltningsplan for viltressursene. Fylkesmannen i Østfold og Hobøl kommune. 81s.+ kart.

Naturtyper – Oversikt

.....

2 Hobølelva

Viktige bestander av ferskvannsorganismer – Verdi: **A Areal : 628,369 daa**

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Hobølelva renner gjennom hele kommunen fra nord til sør og med unntak for noen fosser og stryk er dette en stilleflytende elv, eller å, som meandrerer gjennom marine avsetninger. Elva renner igjennom sterkt jordbrukspåvirkede områder og marka er stedvis oppdyrket helt ned til elvestrengen, noe som har medført store utfordringer når det gjelder vannkvaliteten i elva.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Hobølelva er en meandrerende liten elv som renner mellom Mjær og Vansjø. Den meandrerer for det meste men enkelte strekninger er rettet ut. Elva renner for det meste stille gjennom jordbrukslandskapet og mesteparten av fallet fra Mjær på 110 m til Vansjø på 25 moh. skjer ved dammer og kraftanlegg. Det eneste skikkelige strykstekningen er ved utløpet fra Mjær. Elva er næringsrik og har stort sett leirebredder med høyt næringsinnhold. En vanlig vegetasjonstype langs elva er Våt/fuktig, middels næringsrik eng av Mjødurttutforming (G12c) med typiske arter som strandrør, mjødurtt, hundekjeks, vasshøymol, bekkeblom, hundegras, sverdlilje og brennesle.

Hobølelva er viktig for en lang rekke arter, men det er elvas funksjon som leveområde for noen helt spesielle arter som er grunnlaget for at elvestrengen er slått sammen til en sammenhengende naturtype. Disse artene er elvemusling (**VU**) og klubbeelvøyenstikker (**CR**). Elvemusling ble påvist i øvre del ved utosen av Mjær i 2009 (Karlsen 2009). Det er oppgitt at det finnes funn fra resten av vassdraget men disse er gamle og gjenfunn er vurdert som vanskelig (Dolmen & Kleiven 1997), men i 2010 fant Morten Hage elvemusling nedenfor Høgfoss og det er derfor sannsynlig at den også kan finnes på andre lokaliteter i elva. Det skal også finnes elvemusling i sidebekken Fossbekken (Statens Vegvesen 2011). Hobølelva har også en stedegen ørretstamme med kjente gyteområder øverst ved utløpet av Mjær. Ørreten i elva er helt nødvendig for reproduksjon av elvemusling da den inngår i muslingens reproduksjonssyklus (muslinglarvene lever en tid på ørretens gjeller). Elvemuslingen er en spesielt interessant art som kan bli 300 år gammel. Den kritisk truede arten klubbeelvøyenstikker er også registrert flere steder langs elva (Hage 2009) og det er sannsynlig at den finnes på egnede steder langs hele elva.

Det er viktige viltbiotoper langs elva og ved innsjøen Mjær. Det er registrert viktige områder for fiskeørn, kanadagås, gråhegre, skogsnipe, spurvehauk, stokkand, musvåk, vintererle, krikkand, munk, rosenfink, sandsvale og stokkand (Wergeland Krog 1997).

Artsmangfold: Følgende rødlistearter er registrert langs elva og reproducerer her: strandsnipe (**NT**), nattergal (**NT**), gresshoppesanger (**VU**^o), mandelpil (**VU**), Anthonomus undulatus (**DD**), Rhinusa linariae (**VU**), Perlodes dispar (**NT**), klubbeelvøyenstikker (**CR**), tangelvøyenstikker (**VU**), elvevannymfe (**NT**), Pauropus

Vedlegg 1

---

lanceolatus (DD), elvemusling (VU), Macrothrix laticornis (NT), storflekket kongevårflue (NT).

En rekke rødlistede fuglearter er også registrert langs elva men er ikke registrert i databasen da det ikke er sikkert om de hekker langs elva. Her kan nevnes: åkerrikse (CR), hettemåke (NT), fiskemåke (NT), tornskate (NT), tårnseiler (NT), stær (NT), vipe (NT), nattravn (VU), tornirisk (NT), sanglerke (VU), vepsevåk (VU).

Strykområdene fra Høgfoss til Skjelfoss er et leveområde for en stedefgen ørretstamme.

Langs elva er det viktige viltbiotoper. Det er registrert hekking av vintererle (Wergeland Krog 1997). Et stort felt med mattestarr, som regnes som sjelden i Østfold, er funnet på nordsiden av elva ved Høgfoss (Båtvik 1992).

Bruk, tilstand og påvirkning: Det har i lengre tid pågått et prosjekt for å redusere tilførsel av partikler og næringsstoffer til elva (Morsaprojektet) og dette har bedret sjansene for de spesielle artenes overlevelse i elva.

Fremmede arter: Ikke påvist, men det er sannsynlig at det finnes mink, lupin, kanadagullris mfl. langs elvestrengen.

Del av helhetlig landskap: Hobølelva er livsnerven i kommunen, noe som gjenspeiles i kommunevåpenet som viser den meanderende Hobølelva.

Verdivurdering: Hobølelva har en meget viktig landskapsøkologisk funksjon, den er viktig for en rekke rødlistede arter generelt og for elvemusling og klubbeelvøyenstikker spesielt. Lokaliteten vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det bør vises særlige hensyn ved arealplanlegging i tilknytning til elva. Utfylling, planering, veiutbygging ol. langs elveløpet bør ikke forekomme.

.....

5 Tomter krk.

Parklandskap – Kirkegårder Verdi: **B** Areal : 3,938 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Tomter kirkegård er liten og omkranser kirken. Det er anlagt en ny gravplass et stykke fra kirken.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kirkegården omkranses av flere store asketrær hvorav 2 er hule. Den største asken står midt på kirkegården, består av 4-5 stammer. En stamme er død. Treet har en diameter på ca. 4.6 m ca 1 m over bakken.. Ellers står det 9 asker i varierende størrelse utenfor kirkegårdsmuren. Den ene av disse er hul og ca. 70 cm i brysthøydiameter. Det er ingen spesielle arter på trærne og bare vanlige lavarter som bristlav, papirlav, bleiktjafs og barkrugg. I plenen er det rikelig med engkransemose, dette indikerer at det ikke brukes kunstgjødsel, noe som er bra for arts mangfoldet. Forekomsten av prestekrage, blåklokke, blåkoll, markjordbær, hvitkløver, legeveronika, ryllik, marikåpearter og rødknapp viser også at enga ikke gjødsles eller gjødsles lite.

Arts mangfold: Ingen spesielle arter påvist, men det er mange gamle asketrær her som nå er rødlistet (NT). Det er også påvist spor etter flaggermus i kirketårnet, men ikke nok ekskrementer til å anta at det er en koloni i tårnet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Denne kirkegården er trolig ikke lenger i bruk og den skjøttes på en måte som gavner biomangfoldet.

Fremmede arter: Ingen spesielle.

Vedlegg 1

Del av helhetlig landskap: Kirken ligger på en markert høyde i terrenget og de store asketrærne og den opphøyde kirkegården er et viktig estetisk innslag i landskapet.

Verdivurdering: Velutviklet parklandskap med gamle og hule trær, potensiale for sopparter i plenen. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Fortsette skjøtselen slik det gjøres nå uten bruk av kunstgjødsel og la gamle hule trær få stå og heller beskjære dem om de skulle bli til fare for sikkerheten.

.....

8 Hollebøl

Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,745 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Eika står i kulturlandskapet på østsiden av veien rett øst for Hollebøl gård. Hollebøl ligger ca 2 km nordøst for Knapstad sentrum, nær grensen mot Spydeberg kommune.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Eikene ved Hollebøl er gamle og grove. Begge er fredet ved tinglysning 22/8-1933 (Fylkesmannen i Østfold 1976). Det største treet hadde en omkrets på 3,78 m ved fredningen i 1933. Ved siste måling hadde det en brysthøydiameteren på 4,27 m.

Del av helhetlig landskap: De to store eikene er viktige estetisk og naturfaglige elementer i kulturlandskapet på Hollebøl.

Verdivurdering: Stor eik til å være i Indre Østfold. Trærne er viktige for det biologiske mangfoldet og som del av kulturlandskapet ved Hollebøl. Store eiker er en av seks utvalgte naturtyper som skal ha spesiell oppmerksomhet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Eika bør fristilles forsiktig for å øke solinnstrålingen på treet.

.....

20 Hollebøl

Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,654 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Eika står i kulturlandskapet på vestsiden av veien et par hundre meter sør for Hollebøl gård. Hollebøl ligger ca 2 km nordøst for Knapstad sentrum, nær grensen mot Spydeberg kommune.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Eikene ved Hollebøl er gamle og grove. Begge er fredet ved tinglysning 22/8-1933 (Fylkesmannen i Østfold 1976). Det største treet hadde en omkrets på 3,78 m ved fredningen i 1933. Ved siste måling hadde det en brysthøydiameteren på 4,27 m.

Del av helhetlig landskap: De to store eikene er viktige estetisk og naturfaglige elementer i kulturlandskapet på Hollebøl.

Verdivurdering: Stor eik til å være i Indre Østfold. Trærne er viktige for det biologiske mangfoldet og som del av kulturlandskapet ved Hollebøl. Store eiker er en av seks utvalgte naturtyper som skal ha spesiell oppmerksomhet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Eika bør fristilles forsiktig for å øke solinnstrålingen på treet.

.....

Vedlegg 1

---

47 Lønjedalsåsen

Gammel barskog – Gammel granskog Verdi: C Areal : 7,076 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lønjedalsåsen ligger nord i kommunen på grensen til Gaupesteinsmarka sørøst på Lønjedalsåsen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel barskog med utformsing Gammel granskog. Vegetasjonstypen ble anslått til å være lavurtskog ved befarings sommeren 2002 (JRB). Arter som indikerer dette og som ble funnet ved befarings er liljekonvall, stormarimjelle, gaukesyre, maiblom, bregner og kantarell. Avgrensningen er god.

Området inneholder liggende døde trær i flere nedbrytningsstadier, samt stående døde trær. De seneste nedbrytningsstadier ble ikke funnet. Mye av den stående skogen er godt over hogstmoden alder. Området inneholder og høystubber av osp og gran.

Verdivurdering: Lokalteter med gammel granskog er forholdsvis sjeldent i kommunen og lokaliteten er i tillegg en forholdsvis rik naturtype som det er lite gammelskog igjen av på landsbasis (DN 1999e). Ingen indikatorarter på kontinuitet ble oppdaget på den begrensede feltregistreringen og lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling

.....

49 Riggeseem, midtre dam

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,328 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Riggeseem ligger ca 2 km øst-sørøst for Elvestad. Riggeseem midtre dam ligger inne på tunet. Beliggenheten er sørvendt, åpen og med god solinnstråling. Omgivelsene består overveiende av gressmark, samt noen prydbusker.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er dam med utformingen gårdsdam. Arealet er ca 80 m², maks dybde er ca 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Dammen, som er en eutrof tundam, er sannsynligvis gammel. Strandtypen består dels av fast gressmark, fjell og dunkjevle. Bunnlaget utover består av fjell, leire og dynn.

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995) og i 2011 ble det påvist både stor og liten salamander (Ola Wergeland Krog 16.8.2011).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet til vanning av dyr, Nå blir den benyttet som pryddam som holdes i god hevd.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistartene stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig da dammen holdes i god hevd.

.....

50 Riggeseem, søndre dam

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,48 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Riggeseem ligger ca 2 km øst-sørøst for Elvestad. Riggeseem søndre dam ligger sørvest for tunet. Beliggenheten er vestvendt, åpen og med god solinnstråling. Omgivelsene består overveiende av åkre samt spredte furu og bjørketrær.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gårdsdam omkranset av hage, åker og vei. Arealet er ca 140 m² og dammen er trolig dyp. Dammen er kraftig begrodd av kjempepiggnopp, ellers småandemat, nøkkroser, knappsiv, mannasøtgras, kattehale og vassgro. Høyere oppe på bredden dominerer mjødukt, brennesle, bringebær og åkertistel. Unormalt grumsete vannkvalitet tyder på at det er karuss i dammen.

Artsmangfold: Av interessante arter ble det registrert stor andemat, liten salamander og padde i 1994 (Bolghaug 1995). Ingen amfibier ble påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som drikkevannskilde til gården. I dag er den ikke lenger i bruk.

Fremmede arter: Det kan finnes karuss i dammen ifølge grunneier (Bolghaug 1995)..

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i kulturlandskapet på gården.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistarten liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle hensyn utover å holde vannspeilet åpent slik at dammen ikke gror igjen.

.....

51 Haglerud

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,444 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Haglerud ligger lengst sørvest i kommunen. Dammen ligger omlag 250 m nord-nordøst for gården. Beliggenheten er delvis åpen, men omkranset av endel oppskytende bjørk, osp og vierkratt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogsdam hvor lysforholdene ved befaring i 1994 fremdeles var nokså gode. Omgivelsene ellers består overveiende av granskog. Arealet på dammen er ca 200 m², den maksimale dybden mer enn 1 m og dammen er overveiende dyp. Alderen er noe uviss men det er sannsynligvis en gammel dam. Den kan betraktes som en oligotrof/mesotrof skogsdam. Strandtypen består dels av starrsump, fast skogbunn og sphagnummose. Bunnlaget utover i dammen består av leire samt tykke dynnlag.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som drikkevannskilde til gården. I dag er den ikke lenger i bruk men tamendene ved gården oppholder seg/ beiter i dammen.

Verdivurdering: Skogsdam uten spesielle arter, men alle dammer i landskapet er viktige for biomangfoldet og dammen vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Fjerne skogen omkring dammen for å unngå at strøfall fører til oksygensvikt.

Vedlegg 1

.....

52 Skjelfoss

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,353 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Skjelfoss ligger sør i kommunen ved Hobølelva. Dammen ligger ved tunet inne i hagen. Beliggenheten er åpen med god solinnstråling. Omgivelsene består av gressmark med enkelte lave busker.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En middels stor, vakker gårdsdam omgitt av grasmarek, noe løvfellende busker og trær, samt noe impediment. Kort vei til gunstige landområder for salamander. Beliggenheten er åpen, og solinnstrålingen er meget god fra øst og sør. Deler av bredden er steinsatt. Bredden for øvrig dannes av grasmarek og noe fjell. Arealet er om lag 200m², og dybden rundt én meter. Av akvatiske planter ble det registrert dunkjevle (*Typha* sp.) og noe andmat (*L. minor*). En viss gjengroing foregår, men dette representerer ikke noe problem, i det minste ikke på kort sikt. Det ble fanget fire larver av storsalamander (*T. cristatus*). Det ble ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten. (Hage 2009).

Dammen ble fefart den 6.7.2011 av Ola Wergeland Krog og det ble påvist nikkebrønsle, stor og liten salamander. Dammen er omgitt av plen og hage og er i god hevd.

Strandengvegetasjon på NVsiden, ellers plen. Dominerende arter er skogsivaks, mannsøtgras, dunkjevle, vassgro, småandemat samt mose.

Artsmangfold: Det ble i 1994 registrert nikkebrønsle, liten og stor salamander (Bolghaug 1995) og i 2008 ble det registrert stor salamander (Hage 2009). Stor og liten salamander samt nikkebrønsle påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen fremstår som en velholdt hage-/pyrddam, og en god lokalitet for storsalamander. Grunneiers ivaretagelse av lokaliteten tyder på at den er en trygg ynglelokalitet for storsalamander. Det ble ikke registrert noen trusler mot dammen (Hage 2009).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert to andre rødlistearter, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak påkrevd.

.....

53 Svelgen

Dam – Verdi: B Areal : 0,515 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Svelgen ligger noen hundre meter øst for Skjelfoss. Dammen ligger like sør for tunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger sørvendt, er relativt åpen og med god solinnstråling. Omgivelsene består av gressmark og spredte løvtrær/busker. Arealet er ca 225 m² og den er overveiende dyp med et maks dyp på ca 2 m. Alderen er

Vedlegg 1

---

ukjent men den ble anlagt før 1910, og den kan betraktes som en mesotrof/eutrof beitemarksdam. Strandtypen består av fast gressmark og endel steinsetting. Bunnlaget utover består av leire samt endel dynt.

Lokaliteten befart den 6.7.2011, den var da fullstendig innrammet av myrkongle og ute i dammen var det en tett bestand av vanlig tjønnaks. Ellers noe sverdlilje, myrhatt og knappsviv. Det er en stor bestand av karuss i dammen - karussens "smasking" ble hørt over hele dammen (Ola Wergeland Krog).

Artsmangfold: Det ble i 1994 registrert nikkebrønsle og reproduksjon av liten salamander (Bolghaug 1995) og liten salamander ble også påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen har en rik vegetasjon men er trolig relativt stabil.

.....

54 Bråte-øst

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,572 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bråte ligger sør i kommunen, ca 1,5 km vest for Hobøl elva ved Skjelfoss. Dammen ved Bråte øst ligger inntil gårdsveien like sør for tunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Langstrakt, fin gårdsdam beliggende godt eksponert mot øst, men høye trær i sørenden hemmer innstrålingen noe fra denne kanten. Omgivelsene består av blandingsskog og dyrka mark. Tett kratt og bartrær står langs hele den vestre bredden. Breddene utgjøres av grasmark og fast skogbunn. De beste landområdene for salamandere som hører til denne dammen ligger trolig mot gården og i skogområdene vest og sør for dammen. Arealet er om lag 300m². Dammen har både grunne partier og dypere holer – maksimal dybde ca. én meter. En viss gjengroing finner sted, særlig i de grunnere partiene. Det ble registrert store mengder algematter i dammen. Ti salamanderlarver ble fanget, hvorav det henholdsvis var to storsalamander (*T. cristatus*) og åtte småsalamander (*T. vulgaris*). Ytterligere tre larver ble registrert. Blant disse var det minst én storsalamander. Dammen ligger nært opptil dyrket mark, men opplever trolig liten eller ingen avrenning herfra. Det ble ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2008).

Dammen ble befart den 6.7.2011, dammen var noe begrodd av myrhattet, hesterumpe og mannasøtgras samt vierkratt. Det ble konstatert forekomst av stor og liten salamander (Ola Wergeland Krog).

Artsmangfold: Det ble registrert nikkebrønsle, liten salamander og stor salamander i 1994 (Bolghaug 1995) samt stor og liten salamander i 2008 (Hage 2009) og i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er noe begrodd, stedvis ganske kraftig. Dammen er omkranset av en del trær og busker som hindrer solinnstrålingen og som dessuten fører til strøfall som på sikt kan medføre anaerobe forhold i dammen.

Fremmede arter: I 1994 ble det satt ut ørret i dammen. Denne overlevde sannsynligvis ikke vinteren.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på

Vedlegg 1

---

dette grunnlag, samt at det er registrert to andre rødlistearter, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Tynning/fjerning av noe vegetasjon, først og fremst i sørenden.

.....

55 Narvestad-øvre

Dam – Verdi: B Areal : 0,695 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Narvestad ligger ved Rv 151 like ved grensen mot Vestby. Dammen ligger ca 250 m sørøst for tunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger noe skyggefullt, omkranset av oppskytende bjørketrær og vierkratt. Omgivelsene består ellers overveiende av granskog med innslag av bjørk. Dammen er overveiende dyp, maks dybde er uvisst, og arealet er ca 250 m². Den kan betraktes som en mesotrof skogsdam og er trolig gammel. Strandtypen består for det meste av vierkratt og fast skogbunn, det er og noe starrsump. Bunnlaget består av leire samt endel dynn (Bolghaug 1995).

I 2011 ble det notert at det fortsatt var god solinnstråling og at dammen stedvis var dominert av elvesnelle og kvasstarr, ellers ble tjønnaks, lyssiv og bekkeblom registrert som mengdearter omkring dammen.

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995) og den ble påvist på nytt i 2011 (Ola Wergeland Krog 4.7.2011).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble periodevis benyttet (1994) til vanning av sau på beite, men i 2011 var det ingen tegn til at dammen er i bruk.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle hensyn påkrevet.

.....

56 Brekka

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,316 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Brekka ligger 2 km sørøst for Tomter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Relativt stor gårdsdam, beliggende midt på tunet. Dammen ligger åpent, og har gode lysforhold, men enkelte høyreiste, løvfellende busker og trær påvirker innstrålingen. Omgivelsene består av gårdsbygninger og grasmark, og med kort vei til gode landområder for salamandere sørvest for dammen. Frodig gras- og urtevegetasjon omgir dammen. Omgivelsene tilbyr gode landområder for salamander. Maksimal dybde er trolig rundt én meter. Det ble funnet larver av begge salamanderartene; tre storsalamander (*T. cristatus*) og to småsalamander (*T. vulgaris*). Lokaliteten preges av kraftig gjengroing. Grunneier er positiv til opprensning, og har sjøl ved flere anledninger drevet aktiv skjøtsel av dammen (Hage 2008).

Artsmangfold: Det ble registrert nikkebrønsl, stor salamander og liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995) samt stor og liten salamander i 2008 (Hage 2008).

Vedlegg 1

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsl. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert to andre rødlistearter, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det er store flytematter omkring dammen og en opprensning bør vurderes.

.....

57 Bøler-øst

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,18 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bøler ligger ca 3,5 km sør for Knapstad like ved kommunegrensen mot Spydeberg. Dammen ligger like ved grusveien som går innover mot Levorstad ca 125 m øst-nordøst for gården Bøler.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En relativt liten dam beliggende på et beite et par hundre meter øst for gårdsbygningene. De umiddelbare omgivelsene er grasmark og bergknauser, og det er kort vei til gode landområder for salamander (skogsområder). Beliggenheten er relativt åpen, og med god innstråling. Dammen er omgitt av grasmark, bergknauser og blandingsskog. Arealet er kun om lag 70m². Maksimal dybde er ca. en halv meter. Av akvatisk vegetasjon kan nevnes andmat (L. minor) og tjønnaks (Potamogeton sp.). Dammen står i fare for å gro igjen, og opprensning er nødvendig. Det er trolig ingen andre trusler mot dammen. Det ble fanget tre larver av storsalamander (T. cristatus) i dammen. Det ble ikke gjort noen registreringer av andre dyregrupper. (Hage 2009).

Dammen ble befart den 16.8.2011 og var da kraftig begrodd med myrhatt, flaskestarr, torvmoser, mannasøtgras vanlig tjønnaks og knappsiv. Det er helt åpent omkring med unntak for 2 furuer og 3 bjørketrær.

Artsmangfold: Det ble registrert reproduksjon av liten salamander og stor salamander i 1994 (Bolghaug 1995), og stor salamander i 2008 (Hage 2009). I 2011 ble det påvist en stor bestand av liten salamander (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Det ble tidligere beitet omkring dammen og dette bør absolutt gjenopptas da det trolig er eneste måten å holde en så grunn dam åpen på sikt.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det også er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Opprensning for å stanse gjengroing. Det bør også vurderes å utvide dammens totale areal noe, og i den forbindelse gjøre den gjennomgående noe dypere.

.....

58 Bovim-sør

Dam – Verdi: A Areal : 0,245 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bovim ligger ca 500 m sørøst for Elvestad. Dammen ligger i hagen til et bolighus i åkerkanten ca 150 - 200 m sør-sørvest for søndre Bovim gård.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En middels stor, inngjerdet gårdsdam/brønndam beliggende i utkanten av pent opparbeidet hage. Den er omgitt av rik urtevegetasjon og noe løvfellende trær (kratt). Omgivelsene for øvrig består av grasmark (plen), dyrka mark og løvskog. Dammen ligger relativt eksponert, men vendt mot nord. Solinnstrålingen er likevel nokså god. Dammen har et areal på om lag 150m², og et største dyp på rundt 2m. Ved befaringen var vannet relativt klart og hadde en gråbrun farge. Dammen renskes med ujevne mellomrom, sist gang våren 2008. Én larve av storsalamander (*T. cristatus*) og to larver av småsalamander (*T. vulgaris*) ble fanget. Dammen påvirkes trolig noe av avrenning fra jordbruksarealene. Det ble ellers ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2009).

Artsmangfold: Det ble registrert reproduksjon av liten salamander og stor salamander i 1994 (Bolghaug 1995) og i 2008 (Hage 2009).

Fremmede arter: Det er forsøkt satt ut ørret og japansk karpe, men de overlever ikke vintrene ifølge grunneier (Bolghaug 1995).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønnsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det bør vurderes å bedre lysinnstrålingen ved å fjerne/tynne ut krattvegetasjonen i øst og sør.

.....

59 Nygård, vestre dam

Dam – Verdi: B Areal : 0,017 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Nygård ligger ca 3 km vest-sørvest for Hobøl kirke like ved fylkesgrensen. Dammen ligger vest for tunet, like bak stabburet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger relativt åpen med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består overveiende av beitemark samt spredte vierkratt. Arealet er opp til ca 80 m², men er ved tørre somre mindre. Største dyp er på mer enn 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Dammen er trolig gammel. Den kan betraktes som en eutrof beitemarksdam. Strandtypen består for det meste av sivakssump og endel fast gressmark. Bunnlaget består av leire samt tykke dynnlag (Bolghaug 1995).

Dammen ble reinventert i 2011 og dammen var da nesten fullstendig gjengrodd av starr. Ellers var den omgitt av mjøddurt og sølvbunke og en stor ask skygger for dammen i sør (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander og nikkebrønnsle i 1994 (Bolghaug 1995), og de samme artene ble gjenfunnet i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistartene liten salamander og nikkebrønnsle. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen er på sikt truet av gjengroing og delvis oppgraving ville vært ønskelig.

.....

Vedlegg 1

---

60 Nygård, østre dam

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,283 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Nygård ligger ca 3 km vest-sørvest for Hobøl kirke like ved fylkesgrensen. Dammen ligger inntil gårdsveien på sørsiden like sørøst for tunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel gårdsdam, relativt åpent beliggende og med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består av beitemark/hage, noe granskog og vierkratt. Dammen er nå omgitt av lupin, fredløs, myrhatt, skogsivaks og lyssiv. Overflaten er dekket av liten andmat (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander og nikkebrønsle i 1994 (Bolghaug 1995) og begge artene ble gjenfunnet i 2011 (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).

Fremmede arter: Dammen er delvis omgitt av lupin og fredløs.

Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Bjørk og vierkratt på dammens sørside bør fjernes slik at det ikke blir for mye strøfall i dammen og for lite solinnstråling. Lupin og fredløs bør fjernes.

.....

62 Riser, østre dam

Dam – Verdi: B Areal : 8,726 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Riser ligger ca 1,5 km sørvest for Hobøl kirke. Dammen ligger ca 225 m øst-nordøst for gården.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammens beliggenheten er åpen med gode lysforhold. Omgivelsene besto tidligere av granskog som ble hogd for noen år siden for å etablere beitemark. Dammen ble anlagt ca 1984 og kan betraktes som en oligotrof/mesotrof skogsdam med påvirkning av tilsig fra åkrene som finnes i nærheten. Strandlinjen består av blottlagt sandblandet leire (varierende utstrekning etter vannstand) og fjell. Vegetasjonen i og ved dammen består vesentlig av vanlig tjønnaks, stor og liten andemat, sverdlilje, kattefot og klourt.

Artsmangfold: Det er registrert liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995), samt en stor bestand av arten den 7.7.2011 av Ola Wergeland Krog som også registrerte stavtege i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen brukes som beitemarksdam og til vanning.

Verdivurdering: Dammen, som er relativt nylig anlagt, kan ikke sies å være en stabil dam i kulturlandskapet men grunnet rask innvandring av arter og viktig funksjon for disse, samt at dammen er stor, vurderes den til å være viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ikke påkrevet.

.....

Vedlegg 1

---

63 Hvitsten

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,304 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Hvitsten ligger ca 2 km sørøst for Hobøl kirke ved Rv 120. Dammen ligger like vest for tunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammens beliggenheten er sørvendt, relativt åpen, og med nokså gode lysforhold. Omgivelsen består av beitemark og spredte bjørkekratt. Dammen er mer enn 1 m dyp og arealet er ca 100 m². Den kan betraktes osm en eutrof beitemarksdam. Alderen er uviss. Strandlinjen består av sivakssump, noe fjell og fast gressmark. Bunnlaget består av leire samt endel dynt (Bolghaug 1995).

Dammen ble reinventert i 2011 og dammen var da fullstendig dekket av stor andemat. Ellers var den omgitt av skogsivaks, mjødukt og brennesle samt noe vierkratt. Ute i dammen vokser mannosøtgras, gråstarr og nikkebrønslé (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).

Artsmangfold: Det ble registrert spissnutefrosk, stor andemat og nikkebrønslé i 1994 (Bolghaug 1995), og de samme artene ble gjenfunnet i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er truet av gjengroing og ca halvparten av vannspeilet er allerede gjengrodd.

Fremmede arter: Fisk fra Hobølelva er ved flere anledninger satt ut (Bolghaug 1995).

Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønslé. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp og det bør settes igjen et hjørne som ikke renskes slik at damartene overlever. Opprenskingen bør skje på høsten, tidligst i oktober.

.....

64 Roås

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,124 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Roås ligger ca 1,5 km øst-sørøst for Tomter. Lokaliteten ligger inne i hagen inntil gårdsveien

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En relativt liten brønndam, omgitt av rik urtevegetasjon, beliggende i parklignende gårdshage. Inngjerdet. Beliggenheten er relativt åpen, og med relativt gode lysforhold. Nærheten til skogsområder tilbyr gode landområder for salamandere. Arealet er om lag 70m². Dybden er ukjent, men trolig nærmere to meter. Av akvatisk vegetasjon ble det registrert sverdliilje (*Iris pseudacorus*) og andmat (*L. minor*). Ved befaringen hadde vannet en brunlig farge. Det ble ikke gjort noen registreringer av salamandere, men begge artene finnes fortsatt her (grunneier Sigrid Grimnes, pers. medd.). Dammen ble befart og fotografert i 2011 men heller ikke da ble det observert salamander (Ola Wergeland Krog 25.8.2011).

Artsmangfold: Det ble ved befaringen i 1994 registrert stor salamander (VU) og liten salamander (NT) i Dammen (Bolghaug 1995).

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere ble dammen benyttet som drikkevannskilde, men brukes i dag kun som pryddam. Den blir regelmessig rensket og er lite truet.

Vedlegg 1

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig men en rensking av dammen kan bli nødvendig i nær framtid.

.....

65 Kråkerud

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,097 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Kråkerud ligger ca 1 km øst for Tomter. Dammen ligger omlag 175 m sørøst for gården like ved avkjøringen til gårdsveien.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam omgitt av veier og åker.

Omkring dammen vokser osp, gran og bjørk og bredden domineres av sverdlilje og dunkjevele. I dammen vokser også småandemat, vassgro, vanlig tjønnaks samt noe gråstarr og mannasøtgras.

Artsmangfold: Liten salamander ble påvist her den 25.8.2011.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble sannsynligvis anlagt i 1944 og fungerer som branndam på gården (Bolghaug 1995).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Det er fortsatt relativt god lystilgang mot sør og vest, men noen av trærne bør fjernes for å redusere strøfallet i dammen og for å sørge for fortsatt god lystilgang.

.....

66 Finnstad, nordre dam

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,404 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Finnstad ligger ca 1 km øst for Tomter. Dammen ligger ca 100 m nord for gården langs bygdeveien.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Inngjerdet skogsdam beliggende i lite skogholt. Omgivelsene består av grandminert skog og dyrka mark. Høye trær og tett kratt omslutter dammen så å si fullstendig og henger langt utover vannspeilet. Lysforholdene er følgelig temmelig dårlige. Gode landområder for salamander finnes i umiddelbar nærhet. Arealet er om lag 130m², og dybden 2-3m. Den tette vegetasjonen og gjengroing gjorde adkomsten til bredden meget begrenset. Det var derfor problematisk å håve etter salamandere. Salamandere eller andre amfibier ble ikke registrert, men begge salamanderartene er registrert her tidligere og det antas at de fremdeles yngler på lokaliteten. Nærhet til lokaliteter der storsalamander med sikkerhet finnes (Roås), gjør at innvandring av dyr derfra er sannsynlig. Dammen preges av gjengroing, og arealet av åpent vannspeil ser ut til å være vesentlig mindre enn det var under Bolghaug (1995) undersøkelser. Vegetasjonen rundt dammen vurderes også å være vesentlig tettere enn

Vedlegg 1

---

tidligere. Løvfall i dammen er ugunstig for dyrelivet. Det er trolig liten eller ingen avrenning fra dyrka mark til dammen. Bortsett fra utskygging og løvnedfall ble det ikke registrert noen trusler mot dammen (Hage 2009).

Artsmangfold: Det ble registrert padde og reproduksjon av stor salamander (VU) og liten salamander (NT) i 1994 (Bolghaug 1995).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Kraftig tynning av omkringstående trær og krattvegetasjon.

.....

67 Mikkkelkirke

Dam – Verdi: C Areal : 0,926 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på en høyde i terrenget omlag 400 m sørøst for Stubberud gård. Stubberud gård ligger like ved Rv 151 ca 1 km fra fylkesgrensen sør i kommunen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beliggenheten er delvis åpen med gode lysforhold i en blandingskog av gran og furu. Dammen er overveiende dyp med største dyp på mer enn 1,5 m. Dammen er trolig gammel og kan betraktes som en oligotrof skogsdam, arealet er 0,5 daa (Bolghaug 1995). Strandtypen er dels fast skogbunn, fjell og oppmurt stein/betongdemning. Bunnlaget består overveiende av av fjell samt endel dynt.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig et eldre vannreservoar for de nærmeste gårdene.

Verdivurdering: Stabil skogsdam uten spesielle artsfunn. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 ser det ut som dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

.....

77 Fossbekken

Viktig bekkedrag – Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap Verdi: B Areal : 29,337 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Fossbekken kommer fra områdene omkring Knapstad, renner vestover og munner ut i Hobølelva rett nord for Elvestadkrysset.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Bekk som vekselvis meandrerer gjennom marine avsetninger ovenfor for nedenfor Fosshellinga hvir den renner i små fosser og stryk med fjellgrunn.

Vedlegg 1

Artsmangfold: Det skal finnes elvemusling i Fossbekken (Statens Vegvesen 2011). Det hekker dessuten både fossekall og vintererle i bekken (Ola Wergeland Krog - flere registreringer).

Bruk, tilstand og påvirkning: Bekken renner flere steder langs med og i rør under E18. Bekken er imidlertid for det meste intakt i de innegnede delene.

Fremmede arter: Høyrisikoarten kjempebjørnekjeks er lokalisert langs E18 som går parallelt med bekken over en lang strekning.

Del av helhetlig landskap: Fossbekken renner ut i Hobølelva ved Elvestad og er en viktig del av Hobølvassdraget.

Verdivurdering: Viktig bekkedrag i landskapet som varierer mellom meandering og fosser og stryk. Elvemusling (VU) skal ha forekommet i elva og den er et viktig hekkeområde for fossekall og vintererle. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Kartlegge mulig forekomst av elvemusling og kartlegge eventuelle vandringshindere for ørret, spesielt i Fosshellinga.

.....

86 Igsi, østre dam

Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,165 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Igsi ligger ca 1,5 km nord-nordøst for Knapstad. Den østre dammen på Igsi ligger rett nordøst for gårdstunet ca 100 m fra den vestre dammen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Omgivelsene består av løvskog og dyrka mark. Dammen ligger delvis åpent, med relativt god solinnstråling fra sør og øst. Omgivelsene tilbyr gode landområder for salamander. Dammen er til dels omgitt av tette, løvfellende busker og høye løvtrær. Langs bredden står det en del løvfellende busker. Disse henger delvis langt utover vannspeilet. Det antas at bunnen av dammen preges av store mengder dødt løv, noe som skaper mindre fordelaktige livsvilkår for dyrelivet i dammen. Arealet er om lag 150m², og dybden trolig over én meter. Ved befaringen fullstendig dekket av andmat (L. minor). Salamandere ble ikke registrert, men det ble påvist reproduksjon av frosk (Rana sp.). Den korte avstanden til vestre dam gjør dette til en potensiell "avlastningsdam" for denne (Hage 2009).

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Tynning/fjerning av løvfellende vegetasjon langs bredden, samt vurdere fjerning av andmat.

.....

87 Kølabbånn

Dam – Verdi: A Areal : 0,396 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på gården Kølabbånn. Kølabbånn ligger ca 1,5 km vest-nordvest for Elvestad på grensen til Ski kommune i Akershus.

Vedlegg 1

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Åkerdam som ligger i jordekanten på nordsiden av dyrkamarka.

Artsmangfold: Det er registrert padde, stor salamander (VU) og liten salamander (NT) i 1994 (Wergeland Krog 1997).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønnsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 ser det ut som dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

.....

89 Hobøl kirke

Parklandskap – Kirkegårder Verdi: A Areal : 33,795 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ca 3 km sør-sørvest for Elvestad, 500 m øst for riksvei 120. Kirken er fra 1175 og hageanlegget fikk sin nåværende form ca 1790.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kirkegården ligger i et variert jordbruksområde med lunder, skogsbyrn, frodige bekkedrag og kantsoner med edelløvskog. Prestegården med tun og hageanlegg omslutter delvis kirken slik at kirkebakken og prestegårdstunet fungerer som en enhet. En kort allè med spisslønn fører fram mot kirken. Spisslønnene er ikke spesielt store (opptil 50 cm dbh) men flere av trærne er hule og det ble påvist lønnekjuke. En gammel allè på nordsiden av kirkegårdsmuren består av mange store trær av ask, lind og spisslønn. Den største aska har en brysthøydiameter på 90 cm og lindelav ble påvist på flere. I det NØ hjørnet av kirkegården står det et meget høyt lindetre (30-40m) med en dbh på ca 100 cm. På østsiden av kirkegården skråner terrenget bratt ned mot en åker nedenfor. Skråningen består vesentlig av edelløvtrær men med noen storvokste graner og ospetrær innimellom. Spisslønn er dominerende treslag men med innslag av ask. Feltsjiktet er stedvis helt dekket av skvallerkål. Gamle og storvokste edelløvtrær omkranser kirken

Artsmangfold: Det er registrert flaggermusaktivitet i kirketårnet, og hekking av kaie og kattugle. Lungenever er påvist på ei ask på kirkegården (Wergeland Krog 1997), men denne ble ikke gjenfunnet i 2011.

Bruk, tilstand og påvirkning: Hageanlegget på prestegården er relativt nylig restaurert og er i god hevd. De store edelløvtrærne behøver ingen spesiell skjøtsel. Negativt for edelløveskogen i skråningen på kirkegårdens østside er at det kastes hageavfall rett over kirkegårdsmuren og at det er anlagt en lokal fylling hvor det vesentlig kastes kranser og blomster etc. Men dagens blomsteroppsatser inneholder store mengder kunstig materiale som ikke råtner og fyllinga brukes også som en generell fyllplass. Eksempelvis er det kastet en stekeovn her.

Del av helhetlig landskap: Rikt landskap omkring kirken og prestegården med store trær, ugjødset mark mm. Miljøet omkring kirken betraktes som et av de mest helhetlige og best bevarte kirkemiljø i Norge. Prestegården og hagepaviljongen (Lysthuset) er fredet av riksantikvaren.

Vedlegg 1

Verdivurdering: Rikt og variert landskap med store gamle edelløvtrær, et gammelt vernet hageanlegg, kirketårn m. flaggermus, mm. På grunn av variasjon, alder og kontinuitet vurderes lokaliteten som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Ved skjøtsel bør det legges vekt på å beskjære gamle og døende trær framfor å hogge dem ned. Unngå bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler ved skjøtselen av hageanlegget. Fyllplassen i skogen på østsiden av kirkegården bør det gjøres noe med og det bør etableres en annen løsning for hageavfallet enn å dumpe det over muren.

.....

91 Bergerudåsen Ø

Bekkekløft og bergvegg – Bekkekløft Verdi: A Areal : 22,957 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten utgjør en markert, men kort bekkekløft med produktiv storbregnegranskog omgitt av granskog på noe tørrere mark. Lokaliteten er avgrenset av hogstflate i nord og syd, og eldre granskog på sidene, uten bekkekløftkarakter. Skogen er i stor grad ensjiktet aldersfase, med liten aldersspredning, med dimensjoner opp mot 45 cm dbh. Enkelte svartor opp mot 40 cm dbh finnes langs bekken. Det finnes noe død ved spredt i kløfta, og en samling i sørligste del, nær hogstflate, hvor skogen er i oppløsningsfase. Det meste finnes i yngre stadier, men morkne stokker av grove dimensjoner (40 cm) finnes. Den sterke truede (EN) vedboende sopp *Oligoporus hydnoidea* ble funnet på en grov granstokk. Gul snyltejuka og rynkeskinn ble også funnet. Her finnes det en 7-10 meter høg østvendt bergvegg i kløftas vestsida (Røsåk 2007).

Artsmangfold: Totalt 6 interessante art(er) påvist: gul snyltejuka (VU), *Oligoporus hydnoidea*, svartsoneskjuka (NT), rynkeskinn (NT), kattefotlav, gammelgranlav.

Verdivurdering: Ut fra skogstruktur og elementer alene vurderes lokaliteten som viktig. Den tidligere rødlistede sopparten *Oligoporus hydnoidea* (EN) er påvist her, men denne arten er nå delt opp i flere arter og er ikke lenger rødlistet. Funn av den sårbare arten gul snyltejuka samt svartsoneskjuka tilsier imidlertid at lokaliteten vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling

.....

97 Trosterudbekken

Viktig bekkedrag – Viktig gytebekk Verdi: B Areal : 60,269 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Utløpet til Trosterudbekken ligger ved jernbanebrua øst for Tomter stasjon. Bekkeløpet deler seg i et østlig løp og et sørlig løp. Det østlige løpet renner inn i Hobøl kommune ved gården Trosterud ca 2 km øst for Tomter stasjon. Det sørlige løpet følger jernbanelinjen.

Bekken renner ut i Øvre del av Hobølelva som har en stedegen ørretstamme (Fylkesmannen i Østfold 1999). Den er moderat forurenset, har stedvis godt utviklede vegetasjonsskanter og

Vedlegg 1

---

lukking forekommer i ubetydelig grad. Bekken med vegetasjonskantene fungerer som et viktig viltområde. Viktige områder er registrert for kattugle, kaie, munk, møller, svartspett og vintererle (Wergeland Krog 1997).

Bekkedraget kan i nedre del fungere som gyteområde for den stedegne ørretstammen i Hobølelva. De velutviklede vegetasjonskantene fungerer som viktige viltbiotoper. Bekken er moderat forurenset og det er gjort små inngrep.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist men bekken har en stedegen ørretbestand og dette er med på å øke bekkens naturverdi.

Del av helhetlig landskap: Bekken har en viktig økologisk funksjon i kulturlandskapet.

Verdivurdering: Bekken har en viktig landskapsøkologisk funksjon og har dessuten en stedegen ørretbestand, noe som ikke er vanlig i bekker under marin grense i fylket. Bekken vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Lukking, fjerning av kantvegetasjon og kanalisering må ikke forekomme. Vegetasjonskantene bør skjøttes slik at de blir stabile, der de ikke er stabile vegetasjonskanter i dag.

.....

137 Tingulstad

Dam – Verdi: B Areal : 2,372 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tingulstad ligger noen hundre meter vest for Elvestad. Tingulstad dam ligger på en høyde ca 400 m nord for gården. Beliggenheten er delvis åpen og det er rimelig gode lysforhold. Omgivelsene består av blandingsskog med størst innslag av bartrær.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam/skogstjern, omgitt av barblandingsskog. Lysforholdene er relativt gode selv om dammen er omgitt av høye trær på alle kanter. Omgivelsene gir gode landområder for salamander. Bredden utgjøres av fast skogbunn og grasvegetasjon. Største dyp trolig over én meter. Ingen åpenbare trusler. Storsalamander er ikke kjent herfra siden 1977, og arten ble heller ikke påvist under befaringen. Det er ingen åpenbare faktorer som forklarer hvorfor dammen tilsynelatende ikke lenger er ynglelokalitet for storsalamander. Dammen er relativt stor, med et areal på om lag 1,3 daa og en dybde på 2-3m. Ved befaringen var vannet noe grumset og med en gråbrun farge. Alt dette bidrar til å gjøre det noe problematisk å påvise salamandere her. Det vil trolig være enklere å påvise eventuelle salamandere her i den perioden det normalt er adulte dyr i dammen. Av amfibier ble det registrert mange nymetamorfoferte frosk (*Rana* sp.). Grunneier var ikke tilgjengelig under befaringen, men bør kontaktes for å få belyst om storsalamanderen er tapt for lokaliteten, eller om den fremdeles har tilhold her. Det bør samtidig også undersøkes om det er har vært vesentlige endringer i bruken av lokaliteten, og om dette kan ha gjort lokaliteten uegnet for storsalamander. Dammens størrelse og lokalisering gjør det ønskelig at den (igjen?) blir ynglelokalitet for arten. Dersom storsalamander igjen blir påvist her vil dette ha innvirkning på dammens verneverdi. Det er ikke kjent noen trusler mot lokaliteten (Hage 2009).

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander (NT) og padde ved befaring i 1993 (Bolghaug 1995).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen blir (ble?) benyttet til jordvanning.

Vedlegg 1

Verdivurdering: Stor og stabil skogsdam med funn av liten salamander i 1993 og påvist storsalamander her i 1977. Siden funnene er gamle og det ikke ble påvist salamander her i 2009 så vurderes dammen som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2010 kan det se ut som det er litt for mye skygge på dammen og det bør vurderes å fjerne noe vegetasjon, spesielt mot sør.

.....

139 Bæretjernet

Annen viktig forekomst – Verdi: C Areal : 181,032 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Bæretjernet ligger sør i kommunen ca 1 km vest for gården Bærøe.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tjernet ligger i tilknytning til kulturlandskapet ved Kjærnsli. Tjernet ble benyttet av fiskeørn i perioden 1955-1988 (Wergeland Krog 1997). Dette beite- og jaktområde for fiskeørn gir viltvekt 1-3. Det er foreløpig ikke gjort andre registreringer i tilknytning til tjernet, som gjør utslag på verdivurderingen.

Verdivurdering: Det er påfallende få tjern og vann i Hobøl og Bæretjernet gis derfor lokal verdi C.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle hensyn påkrevd.

.....

172 Eikeberg

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,136 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på gården Eikeberg ca 200 m nord-nordøst for Knapstad stasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel vanningsdam til husdyr som ligger inne på tunet på gården. Et gjerde er satt opp mot hagen. Dammen ble befart den 16.8.2011 (Ola Wergeland Krog) og den var da dekket til 99% av småandemat og storandemat og omgitt av mannasøtgras, flikbrønsle og noe mjøddurt samt en brem av trær mot nord bestående av gran, osp, ask, spisslønn og gråselje.

Artsmangfold: Det ble registrert salamander (uspesifisert) i 1970 (Wergeland Krog 1997), og en stor bestand av liten salamander ble påvist igjen i 2011 (Ola Wergeland Krog 16.8.2011).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor bestand av liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen skjøtsel nødvendig.

.....

173 Bølerbrønnen

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 1,946 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger ca 150 m vest for Knapstad stasjon, like ved et boligområde. Stor langstrakt dam – trolig tidligere branndam, beliggende mellom kommunens bo- og behandlingssenter (oppført ca. 2000) og lite skogholt (løv- og bartrær).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen kalles lokalt for ”Bølerbrønnen”. Det går et falleferdig nettinggjerde langs vestsiden av dammen. Kantvegetasjonen er hovedsakelig gras og urter på østsiden, og løvfellende busker og trær på vestsiden. Omgivelsenes noe ”rufsete” preg tilbyr flotte landområder for amfibier. Av akvatiske vegetasjon kan nevnes hesterumpe (*H. vulgaris*), myrkongle (*C. palustris*) og bukkeblad (*M. trifoliata*). Det er karuss (*C. carassius*) i dammen. Dammen har både grunne og dypere partier. Største dyp er ukjent, men trolig vesentlig mer enn én meter i de dypeste partiene i sørenden. Under befaringen i 2008 ble det ikke registrert salamandere her, mens det i 2009 ble registrert minst to adulte storsalamandere (*T. cristatus*) i dammen og to terrestre småsalamandere (*T. vulgaris*) i umiddelbar nærhet. Våren 2009 ble det ved flere anledninger også registrert lekende padde (*B. bufo*) og buttsnutefrosk (*R. temporaria*). Bunnen av dammen er dekket av store mengder løv, kvister og greiner. Det foregår en viss gjengroing, særlig i de grunnere partiene langs østsiden av dammen (Hage 2009). Dammen ble befart den 16.8.2011 og fotografert (Ola Wergeland Krog).

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1993 (Bolghaug 1995) og både stor og liten salamander samt vanlig frosk og padde i 2009 (Hage 2009).

Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av både stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det ønskelig med en viss opprensning i dammen. Særlig bør krattvegetasjonen langs den vestre bredden tynnes kraftig for å redusere strøfallet.

.....

174 Toen

Dam – Verdi: B Areal : 0,489 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på gården Toen ca 1 km nord-nordvest for Knapstad stasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor og flott hagedam, inngjerdet med nettinggjerde. Innenfor gjerdet er dammen omgitt av mannasøtgras, myrhatt, bred dunkjevle, bregner, sumpsiv, vassgro, bringebærkratt, stor og liten andemat samt store bjørkekrær.

Artsmangfold: Det ble registrert salamander i 1994 (Wergeland Krog 1997), og den 16.8.2011 ble det påvist liten salamander.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

.....

175 Tomter-sørøst

Vedlegg 1

Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,118 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tomter ligger ca 1 km sørøst for Tomter sentrum. Dammen ligger inne i hagen like ved åkerkanten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beliggenheten er åpen med gode lysforhold. Rundt er det gressmark, åker og spredte løvkraut. Strandlinjen består av fast gressmark og noe fukteng og starrsump. Kjempepiggeknopp vokser her og det er en stor bestand av tungenikkebrønnsle samt småandemat. Bunnlaget består av leire og tykke dynnlag.

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander og nikkebrønnsle i 1994 (Bolghaug 1995) og de samme artene ble også påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som fjøsbrønn men er ikke lenger i bruk. Oppgraving pga. gjengroing er et nødvendig strakstiltak.

Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlistartene liten salamander og nikkebrønnsle. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen er kraftig gjengrodd og trenger restaurering.

.....

176 Bærøe

Dam – Verdi: B Areal : 0,415 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bærøe ligger sørøst i kommunen. Dammen ligger ca 350 m øst for gården like ved en skogsbilvei.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beliggenheten er noe skyggefull og omgivelsene består overveiende av granskog, samt noe bjørkeskog og fjellknauser. Arealet er ca 150 m², maks dybde er trolig mer enn 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Alder er ukjent, men den er trolig gammel. Den kan betraktes som en oligotrof/mesotrof skogsdam. Strandtypen består av blottlagt leire og noe fast gressmark. Bunnlaget utover består av tykke dynnlag og leire.

Del av helhetlig landskap: Dammen er intakt, stabil og er en del av kulturlandskapet ved Bærøe.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde kan det se ut som det bør fjernes en del vegetasjon omkring dammen, både av hensyn til lystilgangen og for å unngå for mye strøfall i dammen med påfølgende fare for oksygenmangel i dammen.

.....

177 Igsi,vestre dam

Dam – Verdi: A Areal : 0,397 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Igsi ligger ca 1,5 km nord-nordøst for Knapstad. Dammen ligger nord-nordvest for gårdstunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Relativt stor gårdsdam/brønn omgitt av gras- og urtevegetasjon samt høye løvtrær (bjørk og osp). De omkringstående trærne gjør at innstrålingen ikke er optimal, særlig ikke mot øst og sør. Omgivelsene består av blandingsskog som tilbyr gode landområder for salamander. Breddene utgjøres av fast skogbunn og grasmark. Arealet er om lag 350m². Dammen har både grunne og dypere partier (største dyp ca. to meter) og ligger i en fordypning. Faren for uttørring er minimal. Ved befaringen var det noe andemat (L. minor) i dammen, men kun relativt små mengder. Tre larver av storsalamander (T. cristatus) ble fanget inn. Grunneier kjenner til og er positiv til forekomsten. Dammen har trolig en relativt stor populasjon av storsalamander, og det er sannsynlig at utvandrere herfra kan bidra til å "forsyne" andre dammer i nærheten. Lokaliteten vurderes å være viktig for opprettholdelse av storsalamander i denne delen av kommunen (Hage 2009).

Artsmangfold: Det finnes endel stor andemat, noe andemat og noe småpiggnopp. Det ble registrert stor salamander og liten salamander i 1993 (Bolghaug 1995).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen fungerer som brann- og pryddam på gården og er lite truet (Bolghaug 1995, Hage 2009).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det kan med fordel fjernes en del vegetasjon omkring dammen, både av hensyn til lystilgangen og for å unngå for mye strøfall i dammen med påfølgende fare for oksygenmangel i dammen.

.....

178 Dammen

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,743 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Dammen ligger ved E18 like ved grensen til Spydeberg kommune. Dammen ligger ca 200- 300 m sør for gården med samme navn.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Middels stor dam omgitt av tett skog/kratt av bjørk og gran på alle kanter. Denne vegetasjonen går til dels helt inntil bredden av dammen. Omgivelsene gir rikelig med egnede landområder for salamander. Arealet er om lag 250m² (340 m² i 1993, Bolghaug 1995). Dammen har både grunne og dype partier. Maksimal dybde er ukjent, men er trolig mellom én og to meter. Av vegetasjon i dammen kan dunkjevle (Typha sp.) samt store mengder gul nøkkerose (N. lutea) nevnes. Amfibier ble ikke påvist i dammen i 2009. Også søk etter terrestre dyr var resultatløst. Men dammen ser ut til å passe ypperlig for salamandere, og ved egen befaring her 19. juni 2003 ble det registrert to adulte individer av storsalamander (T. cristatus) samt ti individer av småsalamander (T. vulgaris). Gårdeier er positiv til forekomsten og har tidligere (ca. 2004) tynnet ut omliggende vegetasjon for å bedre solinnstrålingen, særlig fra øst og sør (Hage 2009).

Vedlegg 1

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1993 og stor salamander i 1992 (Bolghaug 1995).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble frem til ca 1989 benyttet som fiskedam for gullfisk og japansk karpe, men fiskeutsetting er ifølge grunneier uaktuelt (Bolghaug 1995).

Verdivurdering: Stabil skogsdam med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det bør vurderes å utvide dammen slik at arealet tilbakeføres til nivået fra 1990-tallet. Ytterligere uttynning av krattvegetasjonen anbefales. Lokaliteten vurderes å være viktig for opprettholdelse av storsalamander i denne delen av kommunen, og det anbefales at den gis et styrket vern.

.....

199 Tomter-sørvest, nordre dam

Dam – Verdi: B Areal : 0,082 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tomter ligger ca 1 km sør for Tomter sentrum. Dammen ligger omlag 100 m nord-nordøst for gården.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam i vestvendt skråning med storvokst gråselje og bjørk i nord, grantrær i sør og åkrer i øst og vest. Strandlinjen består av overhengende vierkratt og mjøduert, og i vannet vokser stor og liten andemat samt kjempepiggnopp.

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander (NT) i 1994 (Bolghaug 1995).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er ikke lenger i bruk, men ble tidligere brukt som drikkevannskilde for gården. Vierkrattet har tatt overhånd og tilfører dammen mye strøfall, noe som har ført til anaerobe forhold og lite dyreliv i dammen.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med eldre funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Vierkrattet bør fjernes og dammen renskes opp.

.....

200 Tomter-sørvest, søndre dam

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,082 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tomter ligger ca 1 km sør for Tomter sentrum. Dammen ligger omlag 75 m nord-nordøst for gården.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger oppe i en bakke inntil en bergvegg med to bjørker på nordsiden, ellers helt lysåpent. Dammen hadde ved befaring et rødt belegg (rødalge?). Ellers var det stor og liten andemat i dammen og den var omkranset av mjøduert og gråstarr.

Artsmangfold: Det ble registrert spissnutet frosk (NT) samt stor andemat i 1994 (Bolghaug 1995) og i 2011 ble det påvist liten salamander (NT) (Ola Wergeland Krog).

Vedlegg 1

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten spissnutet frosk (NT). Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak påkrevd men opprensning kan bli nødvendig i nær framtid.

.....

201 Finnstad, søndre dam

Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,216 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Finnstad ligger 1 km øst for Tomter. Dammen ligger inne på tunet på gården.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En middels stor inngjerdet gårdsdam, som ligger inntil adkomstveien til gården. Omgivelsene består av gårdsbygninger, gras- og buskmark. Den er omgitt av spredte bjørketrær. Dammen ligger nokså åpent, og har relativt gode lysforhold. Gode landområder for salamander finnes i umiddelbar nærhet. Bredden utgjøres delvis av impediment, delvis av grasvegetasjon. Arealet er om lag 180m².

Maksimal dybde vanskelig å vurdere på grunn av vannets mørke farge, men dammen er relativt brådyb så dybden vurderes til å være bortimot to meter. Ved befaringen var vannet noe uklart. Noe gjengroing, men dybden gjør dette til en moderat trussel. Dammen huser karuss (*C. carassius*). Verken storsalamandere eller andre amfibier ble registrert, og det er ikke kjent fra tidligere om arten finnes her. Men dammen ser ut til å passe godt for amfibier, og nærheten til andre salamanderdammer gjør at det vurderes som meget sannsynlig at en eller begge salamanderartene kan trives også her. Utover noe gjengroing ble det ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2009).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak er nødvendige.

.....

202 Høyfoss

Dam – Gårdsdammer Verdi: C Areal : 0,251 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Høyfoss ligger sørvest i kommunen ved Hobølelva. Dammen ligger ved åkerkanten inne i hagen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen fremkommer ikke på økonomisk kartverk. Den ligger relativt åpent til med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består av gressmark, åkre og spredte furu- og bjørketrær. Arealet er ca 100 m², maks dyp er ca 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Alderen på dammen er uvisst. Den kan betraktes som en eutrof hagedam. Strandlinjen består av fast gressmark og fukteng. Bunnlaget består av leire, fjell og noe dynn (Bolghaug 1995). Dammen ble besøkt den 6.7.2011 men da grunneier ikke var hjemme ble det ikke gjort noen undersøkelser i dammen (Ola Wergeland Krog).

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men dammen har en bestand av fisk og har (hadde) tidligere en bestand av edelkreps.

Vedlegg 1

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen blir/ble benyttet som oppdrettsdam for ferskvannskreps og det er satt ut karpefisk i dammen.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet hvor det har blitt drevet oppdrett av edelkreps, usikkert om det fortsatt drives. Det er også satt ut fisk i dammen. Utsetting av fisk er uheldig for annen fauna i dammen og dammen vurderes derfor til lokal verdi C.

Skjøtsel og hensyn: Unngå å sette ut fisk i eksisterende dammer.

.....

203 Kråkerud

Naturbeitemark – Verdi: B Areal : 106,577 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger en snau km øst for Tomter sentrum, like øst for Rv 120, sør for Fv 203. Lokaliteten er en sideravine til Hobølelva.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark som består av et oppdelt, småkupert ravinebeite avgrenset av frodige løvskogområder. Størstedelen av lokaliteten blir intensivt beitet av hest og storfe, og er dominert av gras. Mindre arealer blir mer ekstensivt brukt, gjødsles mindre og er mer urterike. Det er blandt annet registrert marianøkbleblom, harekløver, fagerklokke, rød jonsokblom, prestekrage, blåklokke, blåkoll og storengkall (Båtvik et al. 1996).

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: En høyspent/mellomspenst ledningstrassè krysser området.

Del av helhetlig landskap: Beiteravinene har stor betydning både for arts mangfoldet og landskapsestetisk.

Verdivurdering: Enkelte arter som marianøkbleblom, prestekrage og blåklokke er karakteristiske arter for urterike beitemarker. I rapporten verdifulle kulturlandskap i østfold får lokaliteten middels verdi (Båtvik et al. 1996). Ytterligere undersøkelser bør foretas men siden dette området er stort og beitede raviner ikke lenger er vanlige, samt at Norge har et globalt ansvar for denne naturtypen, vurderes lokaliteten som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør fortsatt holdes i hevd og tilleggsgjødsling bør unngås både av hensyn til arts mangfoldet og fordi ugjødslede beiter tåler tråkk bedre enn gjødslede.

.....

204 Tomter

Store gamle trær – Hult tre Verdi: B Areal : 0,173 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Treet står på en nedlagt gård ca 200 m SØ for Tomter kirke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Meget stor og hul lind som har vært tuntreet på den nå nedlagte og delvis nedfalne gården. Linda står bare ca 3 m fra veggen på det som trolig var bolighuset på gården. Omkretsen på treet i brysthøyde er 5 m og lenger nede er diameteren vesentlig større. Det har vokst opp vanris på opptil 30 cm i diameter ved stammebasis.

Vedlegg 1

Artsmangfold: Dvergullnål ble påvist inne i hulrommet, dette er tredje funn av arten i Østfold.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lindetreet er så høyt nå at det ikke er spesielt truet av utskygging lenger.

Verdivurdering: Dette er et sjeldent stort lindetre med en sjelden art påvist inne i hulrommet. Potensialet for flere sjeldne arter, spesielt insekter, er stort og treet vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: I tilfelle det blir aktuelt å rive / brenne ned de delvis nedfalte husene på det gamle tunet så må det settes i verk skadeforebyggende tiltak fo å beskytte lindetreet.

.....

205 Roås

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,055 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger øverst oppe i hageanlegget i skogkanten på Roås og det er en dam i en gryte i berget.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skyggefull hagedam omgitt av store trær; gran, furu, bjørk, osp. Ellers delvis omgitt av bærlyngskog og plen. Ved befaringen var dammen helt dekket av småandemat.

Artsmangfold: Det ble påvist en stor bestand av liten salamander i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Hagedam i god hevd men litt for skyggefull.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig element i hageanlegget på Roås.

Verdivurdering: Stabil hagedam, trolig veldig gammel, liten salamander påvist. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Fjerne noen av trærne omkring, spesielt grana i sør tar mye av lyset i dammen.

.....

206 Blixland

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,274 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Tundam på Bliksland i Tomter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor gammel tundam med steinsatt bredd inn mot tunet. Et stort piletre står på vestsiden, noen spredte vierkratt, ellers er dammen omgitt av plen. Dammen er kraftig gjengrodd med gråstarr, dunkjevle, sverdlilje, sumpsivaks, vassgro og småandemat samt en stor bestand av rødlistearten nikkebrønslé av den sjeldne formen med gule kantkroner, derav navnet tungenikkebrønslé.

Artsmangfold: Store bestander av liten salamander (NT) og tunge-nikkebrønslé (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er en gammel vanningsdam/pryddam på gården

Del av helhetlig landskap: Dammen er et meget viktig element i gårdsmiljøet og kulturlandskapet på Bliksland

Verdivurdering: Gammel tundam i et historisk gårdsmiljø med store bestander av rødlisteartene tungenikkebrønslé og liten salamander. Dammen vurderes som viktig B.

Vedlegg 1

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp og renskes. Dette bør gjøres på senhøsten for å sikre at salamanderne er ute av dammen og det bør dessuten settes igjen flekker med vegetasjon, særlig av nikkebrønsle, slik at artene i dammen ikke blir utryddet.

.....

207 Engskula

Gammel barskog – Gammel granskog Verdi: A Areal : 50,466 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten utgjør en definert rygg med eldre granskog hovedsaklig i aldersfase. Lokaliteten er avgrenset av hogstflate, samt grøftet myr tilplantet med gran i vest, ungskog på plantet myr i øst, og ungskog mot vei i nord.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogen på ryggen er ensjiktet blåbærgranskog med middels aldersspredning og trær opp til 40 cm dbh. Granskogen virker ikke veldig gammel, med en del morkne, mosegrodde stubber som tegn på tidligere hogster. Mot toppen er det innslag av furuer opp mot 40 cm dbh og enkelte grove osper opp mot 50 cm dbh. I partier er skogen bedre sjiktet, og et parti med ca 15 osper fra ca. 20 cm til 40 cm ble påvist. Det finnes en del død ved, hovedsakelig i tidlige til middels nedbrytningsstadier. I øst går ryggen over til en markert bergvegg på 5-6 meter. Her er det innslag av lågurtgranskog. Lengst syd i området finnes en bekk med svartor.

Artsmangfold: Totalt 5 art(er) påvist: tretåspett, rosenkjuke (NT), urskogskjuke (EN), granrustkjuke, svartsonekjuke (NT).

Verdivurdering: Ut fra skogtilstanden alene ville lokaliteten blitt vurdert som lokalt viktig til viktig, dvs. C til B-verdi, men funn av en den sterkt truede arten urskogskjuke tilsier alene at lokaliteten vurderes som svært viktig, dvs. A-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling.

.....

208 Blixland

Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 23,882 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ca 1 km sørøst for Tomter kirke og består av en ravinebakke som ligger vest for gården og grenser mot jernbanesporet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Ravinebeiter som grenser ned mot jernbanen. Den bratte skråningen ned mot jernbanesporet beites ikke, trolig av sikkerhetshensyn. Ravinene på begge sider av gårdsveien blir beitet. Pga. hester på beitet ble dette ikke nærmere inventert men fra avstand indikerer forekomst av brennesle og høymolsyre et høyt N-innhold.

Bruk, tilstand og påvirkning: Ravinebeitene ble tidligere beitet av storfe (Båtvik et al. 1996), men i 2011 beites lokaliteten av hest. Beitene er noe preget av gjødselbruk, noe som er uheldig både for biomangfoldet og fordi en gjødslet grasvoll tåler mye mindre tråkk enn en gjødslet og hester er de beitedyrene som lager mest tråkkskader.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et helhetlig kulturlandskap med dammer, bekkedrag, alleer, kantsoner og dyrket mark.

Vedlegg 1

Verdivurdering: Området er en del av et helhetlig kulturlandskap med dammer, bekkedrag, alleer, kantsoner og dyrket mark. Området vurderes som middels til høyt i rapporten over verdifulle kulturlandskap i Østfold (Båtvik et al. 1996). Da det ikke er gjort noen registreringer her vurderes lokaliteten som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Opprettholde beite uten bruk av kunstgjødsel.
.....

209 Blixland

Parklandskap – Alléer Verdi: C Areal : 2,195 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Blixland ligger ca 1 km nordøst for Tomter kirke.

Bjørkealleen går fra gården og sørøst mot jernbanen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Blandingsallé med spisslønn, bjørk, osp og ask. Det finnes hule trær av både osp og bjørk. inneholder mange gamle store trær.

Flere av trærne bærer preg av at de er gamle, noen er døende.

Artsmangfold: Stor ospeildkjuke ble påvist og denne indikerer kontinuitet. Stor lindelav, askeragg og skålragg er ikke sjeldne men heller ikke noen vanlige arter og det kan se ut som store ragglaver som askeragg og skålragg har gått tilbake i fylket det siste tiåret.

Bruk, tilstand og påvirkning: Alleen inneholder trær som er store, gamle og døende.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et helhetlig kulturlandskap med dammer, bekkedrag, alleer, kantsoner og beitemark

Verdivurdering: Blandingsallé med gamle trær. Ingen rødlistearter påvist, men stor ospeildkjuke er en indikatorart på kontinuitet og flere lavarter som er avhengige av rikbark ble påvist. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Alleen bør i det lengste bevares slik at arter som er avhengig av gamle store trær kan få mulighet til å etablere seg. Det bør plantes inn nye trær som erstatning for de som går ut. Det bør vurderes å bytte til treslag som står i flere hundre år, f.eks. ask.
.....

210 Bærøe

Store gamle trær – Gammelt tre Verdi: C Areal : 0,476 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger 30 m nord for veien på veien opp til Bærøe.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor ask på beite i skogkanten. Ikke nærmere undersøkt da grunneier ikke var tilstede.

Artsmangfold: Ask er en rødlistearter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Solitær stor ask med rikelig lystilgang ute på et beite.

Del av helhetlig landskap: Asketreet er et viktig element i et rikt kulturlandskap.

Verdivurdering: Stor ask (rødlistearter NT), ukjent om hult eller om det har epifytter. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Treet bør sjekkes for hulhet og for epifytter.
.....

Vedlegg 1

---

211 Tjernsli

Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 70,866 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området ligger rett nord for Bærøetjernet sørøst i kommunen. Det avmerkede området er et utmarksbeite tilknyttet våtmarksområdet i nordenden av Bærøetjernet. Arealet inkluderer plassene Slorebråten og Kjernsli. Området omtales som et sjeldent utmarksbeite tilknyttet vann og myrområde. Det er foreløpig ikke registrert spesielt interessante arter men følgende arter er notert: stornesle, mjødur, enghumbleblom, myrhatt, rødkløver, hvitkløver, skogstorkenebb, blåkoll, hundekjeks, blåklokke, hvitbladtistel, fyllblom, prestekrage, hårfrytle, gråstarr, stjernestarr, slåttestarr, sølvbunke, blåtopp. (Båtvik et al. 1996).

Beitemarka ble besiktiget fra veien den 7.7.2011 og fotografert. Naturbeitemarka ble beitet av storfe (Ola Wergeland Krog).

Artsmangfold: Foreløpig er det ikke registrert spesielt interessante arter.

Bruk, tilstand og påvirkning: En høyspentlinje krysser over området i NV. I 2011 ble det konstatert at storfebeitet var ekstensivt og beitemarka hadde sterkt preg av gjengroing. Det må en kraftig økning til i beitepresset for å restaurere enga.

Verdivurdering: Lokaliteten ble gitt middels til høy verdi i forbindelse med registrering av verdifulle kulturlandskap i Østfold. Basert på befaring i 2011 vurderes beitemarka som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Øke beitepresset vesentlig uten bruk av kunstgjødsel.

.....

212 Høyås, ved elva

Naturbeitemark – Verdi: B Areal : 70,777 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på vestsiden av Hobølelva, rett nord for brua der elva renner over i Våler kommune. Området er delvis løvskogbevokst ravineområde.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beiteområdet som blir beitet av storfe strekker seg helt ned til elva og det gjødsles forsiktig. Området består av fine kantsoner med fuktmark og beitearealer og følgende arter ble notert Totalt 15 art(er) påvist: engsyre, ballblom, jåblom, mjødur, enghumbleblom, rødkløver, fuglevikke, skogstorkenebb, blåkoll, storengkall, hvitbladtistel, hårsveve, fyllblom, stjernestarr, sølvbunke (Båtvik et al. 1996).

Artsmangfold: Ballblom og jåblom er mindre vanlige i Østfold og har dessuten gått sterkt tilbake.

Verdivurdering: Lokaliteten ble gitt middels til høy verdi i forbindelse med registrering av verdifulle kulturlandskap i Østfold. Artene som trekkes frem som interessante i regional sammenheng er storengkall, ballblom og jåblom som mulige rester etter en frodig og fuktig

Vedlegg 1

---

slåttengflora. Ravinebeiter er en naturtype som Østfold har et spesielt ansvar for og lokaliteten vurderes derfor som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Videreføre/gjenoppta husdyrbeite uten bruk av kunstgjødsel.

.....

213 Høgbråten NV

Gammel barskog – Gammel granskog Verdi: B Areal : 129,887 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten utgjør i hovedsak en markert nordøst/sørvestgående bekkedal med tilhørende dalsider, med granskog med innslag av svartorsumpskog. Lokaliteten avgrenses av skrinnere barblandingsskog på kollene øst og vest for kløfta og ungskog i nord og sør.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skrinn barblandingsskog på kollene går over i rikere og friskere lågurtgranskog med mye ormetelg på høy bonitet med graner opp til 70 cm dbh. I bunnen av kløfta renner en liten sildrebekk med storbregneskog, og det finnes partier med mer sumpskogspreget i bunnen av kløfta, med innslag av svartor opp til 30 cm dbh, bjørk opp til 20 cm dbh. I sør vider kløfta seg ut til ei myr. Innerst mot kløfta er det en liten svartorsumpskog, mens lenger ute på myra er det yngre løvtrær. I skråningen ned mot bunnen av kløfta finnes osper opp mot 30 cm i brysthøydiameter. Det finnes en del død ved av gran i kløfta, og i umiddelbar nærhet av kløfta, særlig på vestsida, der partier av skogen er i oppløsningsfase. Alle nedbrytningsstadier finnes, men mest i midlere nedbrytningsstadier, opp mot 30 cm dbh. De sterkest nedbrutte stadiene er underrepresentert. Skogen er sjiktet, med stor aldersspredning. Det finnes tydelige spor etter tidligere hogster i området, og kontinuiteten i død ved vurderes som lav til middels, men produksjonen av død ved er forholdsvis høy i kløfta og i umiddelbar nærhet. I nordøstligste deler av lokaliteten finnes det enkelte kjempeosper på opp til 60 cm dbh, samt drog med svartorsumpskog. Området kan være noe unøyaktig avgrenset (Røsåk, Ø. 2007).

Artsmangfold: Totalt 8 indikatorarter er påvist: duftskinn (NT), beversagsopp, svartsoneskjuka (NT), stor ospeildkjuka, glasskjuka, stiftfyllav, kattedefotlav, gammelgranlav.

Verdivurdering: Lokaliteten er sjelden i landskapet, og inneholder forholdsvis store mengder død ved, til dels i et fuktig, men variert miljø. Naturskogs kvaliteter som grove, gamle trær og død ved er forholdsvis godt utviklet. Det er innslag av viktige treslag for biologisk mangfold, som svartor og grove osper. Foruten to rødlistearter ble det registrert flere signalarter på gammel skog. Artsmangfoldet er lite undersøkt, og potensialet for flere krevende arter knyttet til gammel naturskog er stort. Samlet sett er lokaliteten vurdert som viktig, dvs. B-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling.

.....

214 Skjelfoss

Naturbeitemark – (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng Verdi: C

Areal : 30,813 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord-nordvest for Skjelfossgårdene vest for Rv 120, sør i kommunen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en ravedal omkring en sidebekk til Hobølelva. Det er et småkupert ravineområde omgitt av skogkledte åser.

Området ble beitet av hester i 1995. Noterte arter på beitet i 1995 var: tiriltunge, hvitkløver, blåkoll, blåklokke, ryllik, nyseryllik, føllblom, prestekrage, sølvbunke, rødsvingel, timotei, tunrapp (Båtvik et al. 1996).

Lokaliteten besøkt 6.7.2011, beitet gror langsomt til med osp fra nordsiden og kratt fra flere kanter. Området beites av hest. Floraen er som tidligere beskrevet relativt triviell, men med en del arter som indikerer at det ikke er brukt/brukt lite kunstgjødsel på enga.

Artsmangfold: Ingen spesielt interessante karplanter er registrert.

Verdivurdering: I rapporten verdifulle kulturlandskap i Østfold (Båtvik et al. 1996) blir lokaliteten vurdert til middels verdi. Som beitemark er området, basert på arts mangfoldet, relativt trivielt men Østfold har et spesielt ansvar for ravelandskap og lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Opprettholde beite. Det anbefales å ikke benytte kunstgjødsel på beitet da dette bidrar til arts mangfoldet og øker tråkkåliggheten til grasvollen.

.....

215 Høymyra

Intakt lavlandsmyr i innlandet – Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper Verdi: **A** Areal : 62,107 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Myra ligger rett vest for Gaupesteinhytta i Gaupesteinsmarka.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Intakt lavlandsmyr med bekkedrag og myrtjern.

Bruk, tilstand og påvirkning: Myra er i følge flybilde helt intakt.

Del av helhetlig landskap: Myra ligger sentralt i Gaupesteinsmarka som er et regionalt barskogsområde med både naturfaglige og friluftsmessige verdier.

Verdivurdering: Dette er ei intakt innlandsmyr på ca 62 daa og skal derfor ha verdi svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: La myra forbli urørt.

.....

216 Tomter søndre

Naturbeitemark – Verdi: **C** Areal : 37,002 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokalitetene ligger i sideravinene mellom Hobølelva og Tomter kirke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av kuperte ravinebeiter som beites av storfe. Naturbeitene holdes i hevd. Det er ikke funnet spesielt interessante arter og områdene preges av gjødselspåvirkning. Beitene er grasdominerte med sølvbunke som den dominerende arten (Båtvik et al. 1996).

Artsmangfold: Det er ikke funnet spesielt interessante arter i områdene (Båtvik et al. 1996).

Verdivurdering: I rapporten verdifulle kulturlandskap i Østfold gis området lav til middels verdi (Båtvik et al. 1996). Områdene bør sees i sammenheng med arealbruken langs Hobølelva, og som en del av kulturlandskapet rundt Tomter kirke. Ravinebeiter er en naturtype som Østfold har et spesielt ansvar for. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 kan det se ut beitemarka er i hevd. Det anbefales å ikke benytte kunstgjødsel på beitet da dette bidrar til arts mangfoldet og øker tråkktåligheten til grasvollen.

.....

217 Kråkeruddalen

Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 19,553 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs østsiden av Hobølelva omlag 1 km nordøst for Tomter sentrum.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Ravinelandskapet er kupert og er en del av Hobølelvas dalføre. Områdene beites av sau og hest. Floraen er delvis påvirket av gjødsling/næringstilsig og følgende arter ble påvist: stornesle, mjøduert, rødkløver, hvitkløver, fuglevikke, blåkoll, veitistel, fjellblom, hårfrytle, stjernestarr, harestarr, flaskestarr, hundegras, sølvbunke, rødsvingel, tunrapp. Ravinebeitene holdes fremdeles i hevd (Båtvik et al. 1996).

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist (Båtvik et al. 1996).

Del av helhetlig landskap: Ravinebeitene er en viktig del av Hobølelvas elvedal og utgjør et estetisk innslag i landskapet.

Verdivurdering: Det er ikke funnet spesielt interessante arter og beitemarka er påvirket av gjødsling. Beitene holdes fortsatt i hevd, de ligger i direkte tilknytning til Hobølelva, og bør derfor bevares. I rapporten verdifulle kulturlandskap i Østfold gis området middels verdi (Båtvik et al. 1996).

Ravinebeiter er en naturtype som Østfold har et særlig ansvar for og lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 kan det se ut beitemarka er i hevd. Det anbefales å ikke benytte kunstgjødsel på beitet da ugjødslede beiter øker arts mangfoldet og øker også tråkktåligheten til grasvollen.

.....

219 Riser, vestre dam

Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,103 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger inne på tunet på Riser gård ca 1,5 km sørvest for Hobøl kirke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammens beliggenhet er relativt åpen med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består overveiende av gressmark, driftsbygninger og noen spredte løvtrær. Dammen er gjerdet inn med stakittgjerde og ved befaring den 7. juli 2011 var dammen helt dekket av småandemat.

Artsmangfold: Påvist liten salamander (NT) i dammen (Bolghaug 1995), samt ved befaring den 7. juli 2011 (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som drikkevannskilde for husdyr, men er ikke lenger i bruk. Delvis oppgraving pga gjengroing er trolig påkrevd på sikt.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 ser det ut som dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

.....

221 Slåmosen

Intakt lavlandsmyr i innlandet – Verdi: B Areal : 76,259 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørøst i kommunen på grensen til Spydeberg kommune. Stenereudtjern naturreservat ligger ca 1 km vest for området.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Slåmosan er en stor og vesentlig intakt myr i et furuskogsområde. Myra er på totalt ca. 75 daa.

Artsmangfold: Orrfugl spiller på myra (Wergeland Krog 1997).

Bruk, tilstand og påvirkning: Ei synlig grøft i SV, ellers tydelige kjørespor på myra, trolig etter ATV.

Verdivurdering: Lite påvirket og nærmest intakt myr på ca 75 daa. Vurderes som viktig B på grunnlag av størrelse tilstand.

Skjøtsel og hensyn: Tydelige kjørespor på myra, trolig ATV, sporene leder nordover til en av de nærmeste gårdene. Denne kjøringen bør stoppes.

.....

223 Seutmosan

Intakt lavlandsmyr i innlandet – Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper Verdi: B Areal : 270,793 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Seutmosen ligger helt sørøst i Hobøl, på grensen til Spydeberg. Geologien i området består av harde bergarter som gneis og glimmergneis noe som medfører at myrene i området er fattigmyrer.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er intakt lavlandsmyr i innlandet (A07) Den store intakte myra Seutmosan er på ca 270 daa og setter sitt preg på området. Myra består av et hovedparti som bindes sammen med flere mindre myrer via flere myrhalsar. Hvilke myrpartier som tilhører Seutmosen er utvalgt med en del skjønn hvor kriterier som høydeforskjeller, myrenes tilstand og avstand fra hovedmyra mm. er brukt.

Helt nord krysses myra av en øst-vestgående høyspenttrassè. Videre er den øvre drøye tredjedelen av myra noe skadet av noen lange og dype maskingrøfter. En av disse myrene har medført at det har vokst fra skog i grøftekantene langs et parti på ca 200 m, men siden resten av myra framstår som åpen myr så er dette grøftepartiet innlemmet i naturtypen. Myra har også viktige kvaliteter for viltet.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter er observert på myra men det foreligger informasjon om at det skal være, eller har vært, en orrfuglleik her.

Bruk, tilstand og påvirkning: Myra er noe skjemma av noen grøfter men store deler av myra er intakt.

Del av helhetlig landskap: Seutmosen er ligger i et skogområde som i 1993 ble vurdert som barkskogsvernområde (Korsmo & Svalastog 1993). Dette medførte ikke noe vern men skogområdet omkring, med kjente steder som f.eks. den markerte åsen Gamleeriken, har flere naturkvaliteter, bl.a. er området et kjerneområde for skogsfugl.

Verdivurdering: Seutmosen er med sine ca. 270 daa ei stor myr i regional sammenheng og store deler av myra er ikke berørt av grøfting. Verdisettingen er usikker da lokaliteten har intakte arealer på langt over de 50 daa som ser kravet til Svært viktig A, men siden deler av myra er skadet av grøfting settes verdien til Viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Grøfting må ikke forekomme og området bør bevares slik det er. Det bør vurderes å fylle igjen grøftene slik ikke myra skades mer enn den allerede har blitt gjort.

.....

225 Stormyra

Intakt lavlandsmyr i innlandet – Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper **Verdi: A** **Areal : 88,88 daa**

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørvest i kommunen på grensen til Våler og ligger i det sørøstnorske grunnfjellområdet som her vesentlig består av gneis og glimmergneis.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Intakt lavlandsmyr i innlandet (A07). Basert på flybilde fra august 2010 er myra helt intakt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Myra er intakt.

Verdivurdering: Stormyra er intakt og arealet er ca 89 daa. Grensen for hva som regnes som en stor myr er 50 daa og slike intakte myrer i boreonemoral vegetasjonssone skal gis verdien Svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Myra, kantsonen mot myra eller vannbalansen i området må ikke påføres skader eller forandres.

Vedlegg 1

.....

226 Eikeberg

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,077 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: En middels stor dam beliggende ved traktorveien nordøst for gårdstunet på Eikeberg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger relativt åpen og har god innstråling fra øst og sør. Omgivelsene består av gårdsbygninger, grasmark (plen) med prydbusker, og dyrka mark. Bredden består av fast grasmark, med urter og vierbusker. Arealet er om lag 70m², og dybden rundt én meter. Dammen preges av en viss gjengroing av gras og mosematter. Ved befaringen var vannet klart og hadde en brunlig farge. Av akvatiske planter er det registrert andmat (*L. minor*) og vassgro (*A. plantago-aquatica*). Av amfibier ble det registrert to storsalamandere (*T. cristatus*) med kurtiseadferd. Dagen før befaringen ble det registrert en terrestrisk hann av småsalamander (*T. vulgaris*) om lag 150m sørvest for dammen, i et område som tilbyr gode landområder for salamandere. Det antas at småsalamanderen også benytter denne dammen som ynglelokalitet. Øvrig dyreliv er noe overflattisk undersøkt, men det er påvist teiger og øyenstikkere i dammen. Bortsett fra gjengroingen er det ingen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2009).

Dammen ble befart og fotografert den 16.8.2011 og det ble påvist en stor bestand av liten salamander (Ola Wergeland Krog).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen var den 16.8.2011 kraftig begrodd.

Artsmangfold: Totalt 2 art(er) påvist: stor salamander (VU), liten salamander (NT).

Fremmede arter: På østsiden av dammen vokser det kanadagullris.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med forekomst av stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp.

.....

227 Føskerenga

Rik edelløvsskog – Or-askekog Verdi: B Areal : 5,624 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Føskerenga ligger ca 1,5 km nord-nordvest for Tomter. Området kan sees fra fylkesveien (Tomter-Ski).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området er et begrenset område med edelløvsskog. Ved befaring dominerte hvitveis. Tresjiktet bestod av store asketrær, osp og enkelte grantrær. Det er sannsynligvis en aske-or utforming (JRB). Lokaliteten er intakt på flybilde fra august 2010.

Verdivurdering: Edelløvsogener er ikke vanlig i denne delen av fylket. Utformingen bør derfor bevares. Områdene nord og vest for lokaliteten er trolig også edelløvsog, men disse områdene er tilplantet med gran. Området er ikke spesielt stort og det ble ikke funnet spesielt interessante arter på den begrensede befaringen.

Vedlegg 1

Skjøtsel og hensyn: De store lauvtrærne må ikke hogges. Planting av gran bør heller ikke forek

.....

236 Blixland

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,444 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gårdsdam på Blixland i Tomter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor dam i utkanten av tunet på Blixland. Dammen er kraftig preget av stor gjødselpåvirkning. Dominerende art i dammen er dunkjevle samt en meget stor bestand av rødlistearten nikkebrønslé av den sjeldne formen tunge-nikkebrønslé. Ellers er det bestander av svedlilje, skogsivaks, vassgro og småandemat. Amfibier ble ikke påvist og det er trolig ikke miljø for salamander i denne dammen.

Artsmangfold: En meget stor bestand av tungenikkebrønslé (VU) spredt utover hele dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Usikkert hvorfor dammen er så overgjødslet, men den er meget næringsrik og er i ferd med å gro igjen.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig element i kulturlandskapet og gårdsmiljøet på Blixland.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med tungenikkebrønslé (NT), vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp dersom den gror mer igjen. Det er da viktig at det settes igjen nok av tungenikkebrønslé.

.....

237 Gustvet

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,035 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: En relativt liten dam beliggende tett inntil gårdsveien, i skogkanten 140m vest for gårdstunet. Omgivelsene består av granskog og dyrka mark.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger skyggefullt til omgitt av høye grantrær, men det er noe solinnstråling fra øst. Breddene består av fast skogbunn. Det er lite akvatisk vegetasjon i dammen, og bunnen består av mudder og gjørme. Arealet av dammen er om lag 40m², og dyden ca. en halv meter. Fylkesmannens Miljøvern avdeling har mottatt opplysninger om det er registrert stor salamander på/nær Gustvedt, men arten ble ikke registrert under befaringsene. Denne dammen ser heller ikke ut til å være særlig egnet for amfibier. Det er likevel noe usikkert om det er denne dammen det henvises til i materialet hos Fylkesmannen. Datteren på gården kjente ikke til andre dammer i nærheten enn denne ene som ble undersøkt. Dammen er trolig lite truet (Hage 2009).

Vedlegg 1

Verdivurdering: Liten dam i skogkanten hvor det skal ha vært observert stor salamander men dette er ikke sannsynliggjort ved befarings. Dammen vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dersom dammen skal kunne bli en ynglelokalitet for storsalamander må restaurering gjennomføres.

.....

238 Roås

Dam – Gårdsdam Verdi: C Areal : 0,036 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger bak en driftsbygning på Roås.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Andedam bak uthuset på Roås. Dammen er en inngjerdet liten steindam som benyttes som andedam. Ingen damarter observert.

Artsmangfold: Nei.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen brukes som andedam og det er lite eller ingen vegetasjon i dammen og det eneste livet som ble påvist var mygglarver.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et element i et levende gårdsanlegg men selve dammen er for øyeblikket ikke artsrik.

Verdivurdering: Liten stend dam som benyttes som andedam. Lite verdi for biologisk mangfold, men siden dette er en stabil dam i kulturlandskapet og den er med på å utvide spekteret av damtyper i landskapet så vurderes den til lokal verdi C.

Skjøtsel og hensyn: For plante- og dyrelivet i dammen er andeholdet negativt, men husdyrhold er nødvendig i et levende landskap og da kan en av de tre dammene på gården "ofres" til fordel for husdyrhold.

.....

239 Ødegården

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,054 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam i jordekanten ca 40 m nord for tunet på Ødegården.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel brønn med stor og liten andemat, kjempepigknopp dominerer, ellers mannosøtgras, knappsiv og gråstarr. På dammens vestsida strekker et kraftig vierkjerr seg ut over dammen og i nord vokser bjørk og osp. I sør er det åker.

Artsmangfold: Påvist liten salamander (NT).

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammel renvannsbrønn, noe truet av gjengroing av vierkratt.

Verdivurdering: Stabil gammel dam i kulturlandskapet med liten salamander, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Fjerne vierkrattet som truer dammen fra vest.

.....

Vedlegg 1

---

241 Tomter

Dam – Verdi: B Areal : 0,032 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam beliggende mellom driftsbygningen på Tomter og Tomter kirke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam inntil en fjellvegg med vei/gårdsplass på østsiden. Dammen er omkranset av bla sverdlilje og mannasøtgras mm. men det ble ikke gjort undersøkelser i dammen da grunneier ikke var tilstede.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er i god hevd og ser ut til å ha vært restaurert nylig.

Del av helhetlig landskap: Dammen inngår som et element i landskapet omkring Tomter kirkegård.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendige.

.....

242 Tomte

Dam – Gårdsdam Verdi: U Areal : 0,1 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger 25 m NØ for tunet på Tomte.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten hagedam som har vært inngjerdet. Dammen er for det meste gjenfylt men små vannspeil finnes. Dominerende art er skogsivaks, kjempepiggnopp og knappsiv. Dammen er omgitt av mjødurt og brennesle. Ingen amfibier observert, trolig fordi de små vannspeilene tørker ut i tørre perioder.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er fylt igjen men den har fortsatt restaureringspotensiale.

Verdivurdering: Dammen er gjenfylt men da den fortsatt har små vannspeil og vannvegetasjon så er restaureringspotensialet stort. Dammen slik den er nå vurderes som Uprioritert U.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp, restaureres og gjerdes inn.

.....

243 Tolfshus

Dam – Verdi: B Areal : 0,084 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger ca 20 m SV for tunet på Tolfshus.

Vedlegg 1

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam beliggende i hagen på Tolfshus. Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

244 Lilleby V for

Dam – Verdi: B Areal : 0,058 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Parkdam i hagen ved en privatbolig ved Lilleby.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

245 Lyshaug

Dam – Verdi: B Areal : 0,554 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger i jordekanten ca 50 m øst for driftsbygningen på Lyshaug.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

Vedlegg 1

---

246 Hesthagen

Dam – Verdi: C Areal : 0,189 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogsdam ca 40 m sør for driftsbygningen på Hesthagen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Basert på flybilde ser dammen ut til å være intakt men delvis gjengrodd samt beliggende delvis i skog og vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

247 Pegstad

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,098 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør på gården Pegstad i Hobøl kommune.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam i beitemark. Hentet fra flybilde og ikke kontrollert i felt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ligger i beitemark som er i bruk og det ser ut som den er kraftig begrodd.

Del av helhetlig landskap: Beitemarksdammer som ligger på hevdede beiter er spesielt viktige da dette er en damtype som blir stadig mer sjelden. Eksempelvis er flere insektarter avhengige av bredder med naken jord eller leire for å legge egg der og øyenstikkeren bred blålibelle er et eksempel på en art som er avhengig av beitemarksdammer.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Stabil dam i beitemark, vurderes inntil videre som viktig B da dammer i hevdet beitemark har gått kraftig tilbake.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør inventeres i felt og basert på flybilde bør det trolig settes i verk tiltak for å restaurere dammen.

.....

248 Neset, Ø for

Dam – Verdi: B Areal : 0,348 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam sør for veien mellom Neset og Sulebru.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

249 Berg ø for

Dam – Verdi: C Areal : 0,424 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogsdam ca 140 m øst for Berg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

250 Holt

Dam – Verdi: B Areal : 0,294 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i jordekanten ca. 100 m nord for tunet på Holt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam som ligger sørvestvendt i kantsonen mellom åker og skog. På nord og østsiden er det skog, i sør en traktorvei og i sørvest åker. Dammen er omgitt av skogsivaks, knappsiv, fredløs, mjødukt, bringebær, vier, gran, osp og bjørk. I dammen vokser det vanlig tjønnaks, vassgro, elvesnelle og stor andemat.

Artsmangfold: Det ble ikke observert salamander i dammen, men det ble påvist karuss og blågrønn øyestikker.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er satt ned en kum/munk i dammen men det er usikkert om dammen har noen praktisk-teknisk funksjon.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, vurderes som viktig B.

Vedlegg 1

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendige.

.....

251 Lundeby

Dam – Verdi: B Areal : 0,318 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i grasmark ca 50 m vest for tunet på Lundeby.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Antakelig kunstig anlagt dam i ravineskråning, men dammen er gammel. Dominerende arter er dunkjevle, vassgro, sumpsiv, hesterumpe, vanlig tjønnaks, småandemat, stor andemat, kjempepiggnopp, takrør og mannasøtgras.

Artsmangfold: Påvist liten salamander (NT) og den relativt vanlige arten torvmoseøyenstikker.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig ikke i bruk, den er i rimelig god hevd med veldig klart fint vann.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Passe på at vierkrattet ikke tar overhånd rundt dammen.

.....

252 Hollen

Dam – Verdi: B Areal : 0,229 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gårdsdam beliggende på vestsiden inntil tunet på Hollen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Basert på flybilde fra 2010 ser dammen ut til være intakt, men ser ut til å være dekket av andemat. Dammen vurderes til å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

253 Torp

Dam – Verdi: B Areal : 0,064 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam helt sør i hagen på Torp.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. **Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.**

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

254 Vestgard

Dam – Verdi: C Areal : 0,044 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkanten ca 10 m NV for hagen for Vestgard.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. **Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.**

Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

255 Lippestad Midtre

Dam – Verdi: B Areal : 0,767 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger 40 m SSV for hovedhuset på Lippestad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam, som ikke ble befart da eier ikke var hjemme.

Artsmangfold: Ukjent.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er et fint innslag i hageanlegget på gården.

Verdivurdering: Dammen finnes på gamle Økonomisk kartverk og anses derfor som en stabil gammel dam i kulturlandskapet. Dammen er i god hevd og vurderes derfor som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen skjøtselstiltak nødvendig.

.....

256 Lippestad Midtre

Vedlegg 1

Dam – Verdi: B Areal : 0,106 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger 15 m SØ for hovedhuset på Lippestad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam, som ikke ble befart da eier ikke var hjemme.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble ikke sett fra tunet og det er mulig at dammen er fylt igjen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen finnes på nyere flybilder samt Økonomisk kartverk og et anses derfor som en stabil gammel dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

257 Riggesem

Dam – Verdi: B Areal : 0,177 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger mellom veien og jorden ved et lite uthus på Riggesem.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Åkerdam som ligger åpent i landskapet. Dammen er omgitt av myrhatt, starrsump og mjøddurt. Inntil dammens østside vokser det en stor edelgran, bjørk, gråselje og noe hassel. Det ble påvist karuss i dammen og det var uvanlig store mengder paddelarver i dammen.

Artsmangfold: Av rødlistearter ble det påvist tunge-nikkebrønsl (VU) og liten salamander (NT).

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen har funksjon som branndam.

Fremmede arter: Karuss påvist i 2011.

Del av helhetlig landskap: Dammen utgjøre en del av det fine gårdsanlegget på Riggesem.

Verdivurdering: Dammen vurderes som viktig B på grunnlag av at det er en gammel stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene nikkebrønsl (VU) og liten salamander (NT).

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig.

.....

258 Bovim

Dam – Verdi: B Areal : 0,149 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Hagedam som ligger helt inntil vestsiden av hovedhuset på Bovim

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

259 Fjell

Dam – Verdi: B Areal : 0,32 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger inne på tunet på Fjell, rett vest for veien.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

260 Fjell

Dam – Verdi: C Areal : 0,493 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger øst for tunet på gården, rett NØ for drivhusene.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

Vedlegg 1

---

261 Greåker

Dam – Verdi: C Areal : 0,122 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam i skogkanten ca 150 m NV for tunet på Greåker.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

262 Hvitsten

Dam – Verdi: B Areal : 0,191 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skog vest for husene langs veien til Hvitsten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

263 Haug

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,214 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i forsenkningen i berget på tunet på den fraflyttede gården Haug. Gården ligger på en markert høyde i terrenget og dammen er trolig opprinnelig en viktig vannkilde for gården.

Vedlegg 1

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel tundam omgitt av berg, delvist nakent. Dammen domineres av mannasøtgras og er omgitt av gråstarr, vier og noe bjørk.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er nærmest helt gjengrodd med bare enkelte små vannspeil.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i tunmiljøet på den gamle gården Haug.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, selv om den er kraftig gjengrodd er den et viktig innslag i landskapet. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør så fort som mulig restaureres og arbeidet bør utføres sent på året, fortrinnsvis oktober eller senere. Det må ved opprensingen settes av en del av dammen slik at damartene bevares.

.....

264 Kroerbekken v Haug

Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti – Artsrik lavlandsform under gjengroing Verdi: A Areal : 5,413 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Kroksjøen er dannet av Kroerbekken vest for gården Haug og meandrerer gjennom marine avsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kroksjøen er avsnørt og har ikke lenger rennende vann, men er stort sett vannfylt og har stillestående vann. Kroksjøen er for det meste omkranset av skog og kratt, vesentlig svartor, gråor, selje, osp, rogn, hegg og bjørk. Ei uvanlig stor død selje står på nordsiden av kroksjøen. I nærheten står også ei klynge med storvokst skjørpil med 9 stammer hvorav den største har en hbh på 80 cm. Feltsjiktet domineres av høgvekst vegetasjon med dominerende arter som mjødur, vendelrot, strandrør, brennesle, springfrø, sverdlilje. Høyere opp fra vannkanten er liljekonvall stedvis dominerende. Ute i vannet er småtjønnaks stedvis dominerende art. Beveren har tilhold i området og har felt en mengde ospetrær. Det ble også observert at det er satt opp netting på stammene av en osp så ikke alle trærne skal bli felt.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men rødlistarten strandsnipe (NT) varslet kraftig og hekker trolig på lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Kroksjøen er under gjengroing, men den er intakt, frodig og med mye død ved som er bra for biomangfoldet. Det kan se ut som arealet som omsluttet av kroksjøen har vært dyrket opp men dette er nå under gjengroing.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Viktig innslag i landskapet da kroksjøer tradisjonelt blir fylt igjen og dyrket opp.

Verdivurdering: Spesielt fin forekomst av naturtypen og ingen spor av menneskelig forstyrrelse. Stedvis "jungelpreg" med mye død ved. Vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten overlates til fri utvikling.

.....

265 Hol

Vedlegg 1

Dam – Verdi: B Areal : 0,167 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger ca 75 m nord for tunet på Hol.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor dam, trolig tidligere vannkilde. Dammen er omgitt av store gran- og bjørketrær på sør, vest og nordsiden. På østsiden er det åpent ut mot tidligere beitemark. Dammen er kraftig begrodd med myrhatt og mjødukt omkring og ute i dammen dominerer tjønnaks, tusenblad og småandemat.

Artsmangfold: Stor bestand av liten salamander.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig en tidligere vannkilde for gården.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og to dammer.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor bestand av liten salamander (NT), vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Det vil være en fordel for dammen om trærne på sørsiden blir fjernet, både for å øke solinnstrålingen og for å redusere strøfallet i dammen.

.....

266 Hol

Dam – Verdi: B Areal : 1,544 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Langstrakt dam som starter ca. 25 m NØ for tunet på Hol og strekker seg ca 100 m nordover. Dammen ligger i en isskurt sprekk i berget. På østsiden av dammen er det berg i dagen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Langstrakt dam som trolig er dyp. Dammen er anlagt, eller i alle fall hevet med en dam på sørsiden. Ville ender hekker og beiter i dammen og vegetasjonen i dammen domineres av vanlig tjønnaks og mannasøtgras. Vegetasjonen omkring består av natureng, stedvis fin urterik eng med prestekrage, rødkløver, prikkperikum, blåklokke og gulaks. Andre påviste arter er rødhyll, ormetelg, skogsivaks, mjødukt, bringebær, dunkjevle samt vierkratt der det er noe dypere jordsmonn. I tresjiktet vokser gran, bjørk, hassel og rogn.

Artsmangfold: I dammen ble det påvist en stor bestand av liten salamander.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig anlagt som en vanningsdam.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og to dammer.

Verdivurdering: Stor dam i kulturlandskapet med stor bestand av liten salamander, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendig.

.....

267 Rød

Vedlegg 1

Dam – Verdi: B Areal : 0,086 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam på tunet på Rød gård.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

268 Skjolden

Dam – Verdi: C Areal : 0,135 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i jordekanten ca. 200 m øst for tunet på Skjolden.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen ligger på grensen mellom kulturlandskap og skog og det ser i følge flybilde fra 2010 ut som dammen fortsatt finnes selv om den er omkranset av trær. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

269 Hobøl krk v for

Dam – Verdi: C Areal : 0,135 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkanten mot dyrket mark vest for Hobøl kirke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Vedlegg 1

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen ligger på grensen mellom kulturlandskap og skog og det ser i følge flybilde fra 2010 ut som dammen fortsatt finnes selv om den er omkranset av trær. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

270 Krok

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,166 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam inntil tunet på Krok.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten fisketom dam inntil tunet. Dammen er full av mose og lite fritt vann. Stor og liten andemat, småtjønnaks, myrhatt, sumpmaure og mannasøtgras er vanlige i dammen.

Artsmangfold: Korsandemat og liten salamander påvist i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen begynner å bli kraftig begrodd, ellers ingen trusler mot dammen.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med rødlisteartene liten salamander (NT) og korsandemat (NT). Vurderes som svært viktig A med hovedvekt på at dette er ett av to funn av arten innenfor Raet i Østfold og det ene av disse funnene ble gjort av Wilse på 1700-tallet.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp men det anbefales ved dette arbeidet å be om faglig bistand fra f.eks. Fylkesmannen eller Botanisk forening eller andre fagmiljøer.

.....

272 Høyfoss

Dam – Verdi: A Areal : 0,185 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i hagen ved en enebolig på veien inn mot Høyfoss.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lysåpen hagedam omgitt av plen med noe mannasøtgras i kanten. Det ble håvet etter salamander men uten resultat, men det er en meget stor bestand av karuss i dammen.

Artsmangfold: Eieren har observert stor og liten salamander her i flere år.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen holdes fint i hevd, men karussen ser ut til å ta litt overhånd.

Fremmede arter: Karuss

Verdivurdering: Dammen har en bestand av liten og stor salamander og vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Redusere bestanden av karuss - utfiskingstiltak?

.....

Vedlegg 1

---

273 Skjellfoss

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,339 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkanten nord for veien til Skjellfoss.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam i kulturlandskapet, kraftig begrodd med flaskestarr, elvesnelle, myrhatt og småandemat. Det ble påvist larver av vanlig frosk.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Damen er kraftig gjengrodd med bare noen få små vannspeil.

Fremmede arter: Ingen påvist

Verdivurdering: Kraftig gjengrodd dam uten spesielle artsfunn. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp og restaureres.

.....

274 Holstad

Gammel fattig edellauvskog – Verdi: B Areal : 4,308 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i en bratt ravineskråning nedenfor veien opp til gården Holstad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Ett bestand med ask bestående av ca 50-60 store asketrær. Den største med en diameter i brysthøyde på nærere 1 m. Feltsjiktet dekket av storvokste urter og kratt. Dominerende arter er; mjøddurt, bringebær, stornesle, villrips, brunrot, burot. Busksjiktet domineres av hassel, spisslønn, ask og rogn.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist men flere av trærne er hule og det er sannsynlig at det finnes sjeldne arter i biotopen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Trolig har askehagen vært en beitehage tidligere men som nå er i ferd med å gro igjen av skog og kratt.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Askebestandet er et viktig innslag i åkerlandskapet.

Verdivurdering: Bestandet hadde mange trær og mange hule trær og trær opp mot 1 m i brysthøydediameter. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Det hadde vært ønskelig om en kunne bevare de store asketrærne uten at de grodde inn i for mye kratt og oppslag av yngre trær. Gjenoppta beitet i området hadde vært en mulig løsning, men helst ikke med hest da disse lett kan gnage stykker barken på trærne.

.....

275 Vestereng

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,125 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Hagedam som ligger vest for hovedhuset på Vestereng.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ble kunstig anlagt i 1985 i et vått parti i hagen. Dammen er omgitt av sverdlilje samt engfloraelementer som marikåper og grasarter. En stor sølvpil vokser i nordenden av dammen og på vestsiden ei stor ask.

Artsmangfold: Liten salamander og vanlig frosk påvist. Det vokser dessuten rød nøkkerose i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med et lavt stakittgjerde og er en pryddam i hagen. Dammen er i god hevd.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i et stort hageanlegg.

Verdivurdering: Stabil hagedam med god solinnstråling som holdes i hevd. Det er påvist liten salamander i dammen. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig - dammen holdes i god hevd.

.....

276 Saksebøl Øvre

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,19 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Fin tundam inntil tunet på Saksebøl Øvre.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tundam med noe fjell i dagen på vestsiden. Dammen er bevokst med bjørk og selje på sør- og østsiden. Ute i dammen vokser mjuksiv, mannosøtgras, vassgro, myrmaure, myrhatt, sverdlilje. Liten andemat dekket ca 20% av overflaten.

Artsmangfold: Det ble den 29.6.2011 påvist nikkebrønslé og liten salamander. Stor salamander ble sist sett av eier i 2010.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet og blir holdt i god hevd av eieren som også har båt i dammen.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i et pent holdt gårdsmiljø med gamle trær mm.

Verdivurdering: Gammel tundam med nikkebrønslé, stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig, men det bør passes på at ikke bjørka og vierkrattet i sør og øst blir for store slik at de skygger ut dammen og skaper for mye strøfall i dammen med påfølgende fare for oksygensvikt.

.....

277 Sandvollen

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,153 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam sørvest for tunet på Sandvollen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam omgitt av bjørk og vierkratt og i dammen vokser flaskestarr, gråstarr, lyssiv og ute i dammen dominerer en moseart. Av fauna kun mygglarver.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er gjerdet inn med et 2 m høyt nettinggjerde. Det har blitt holdt ender i dammen.

Fremmede arter: Ikke påvist.

Verdivurdering: Dammen er skyggefull, det har blitt holdt ender i dammen. Dammen er en viktig innslag i et ellers tørt landskap. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Bjørk og kratt omkring dammen bør hogges slik at sollys slipper til på dammen og for å unngå for mye strøfall i dammen.

.....

278 Holstad

Dam – Verdi: B Areal : 0,425 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett sør for hovedhuset på Holstad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor hagedam på Holstad. Dammen er ikke undersøkt da grunneier ikke var til stede.

Artsmangfold: Ukjent.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ser fra avstand ut til å være i god hevd.

Fremmede arter: Ikke kjent.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Ikke undersøkt men gis i utgangspunktet verdien viktig B da dette er en stabil dam i kulturlandskapet som ser ut til å være i god hevd.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør inventeres.

.....

279 Bjoner øvre

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,182 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam på en åkerholme ca. 200 m sør for tunet på Bjoner Øvre. Berg i dagen mot dammen på SV-siden, ellers omgitt av jord.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Åkerdam på en åkerholme. Dammen er omgitt av 6 bjørketrær hvorav det ene hadde veltet ut i dammen ved befarings. Ellers er dammen omgitt av mjødur, bringebær, hundekjeks, myrhatt, vassgro, sjøsivaks, mannasøtgras, kjempepigknopp, flikbrønsle og sumpsivaks.

Artsmangfold: Stor bestand av liten salamander samt den ikke så vanlige arten hesterumpe.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er ikke lenger i bruk og den begynner å bli kraftig begrodd.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Vedlegg 1

Verdivurdering: Dammen har en stor bestand av liten salamander, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen begynner å bli kraftig gjengrodd, den bør renskes opp og dette bør av hensyn til salamanderbestanden skje senhøstes.

.....

280 Bjoner nedre

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,358 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogen i jordekanten ca 125 m sør for tunet på Bjoner Nedre.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skyggefull skogsdam omtrent uten vegetasjon. Omgitt av tett skog med gran, selje, bjørk og osp. Noe mose i dammen, ellers ingen vegetasjon.

Artsmangfold: Det ble påvist larver av spissnutefrosk (NT) i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er full av strøfall og det er nesten ikke vegetasjon i dammen.

Fremmede arter: Ingen påvist

Verdivurdering: Skyggefull skogsdam med forekomst av spissnutefrosk, vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Fjerne mesteparten av trærne omkring dammen for å hindre strøfall i dammen og for å få inn mer lys i dammen.

.....

281 Bjoner øvre

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,103 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Tundam helt inntil vestsiden av tunet på Bjoner Øvre. Dammen er omgitt av berg på to sider med vei og hageanlegg på de to andre sidene.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Pryddam i hagen som i mange år var gjenfylt men som ble restaurert av nåværende eier ca 1995. Eieren har spesiell interesse for dambologi og har plantet inn flere damarter. Eksempelvis er dammen delvis omgitt av den relativt sjeldne arten smal dunkjevle. Ellers er dominerende arter sverdliilje, vassgro, flaskestarr, liten andemat, vanlig tjønnaks, vasshår sp., mannasøtgras, bekkeblom og lyssiv.

Artsmangfold: Dammen har en bestand av smal dunkjevle men denne er trolig plantet inn, ellers ble det påvist liten salamander i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med nettinggjerde med port. Det er laget en liten bryggeplattning i nordenden av dammen og båt hører til. Dammen benyttes som pryddam og er i god hevd.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et verdifullt innslag i et hageanlegg som bla. har flere dammer.

Verdivurdering: Hagedam med liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ikke behov for videre skjøtsel.

Vedlegg 1

.....

282 Råken

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,042 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i jordekanten sørvest for tunet på Råken.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam mellom hage og innmarka på Råken. Dammen ble ikke undersøkt da eier ikke var til stede. På avstand var kunne det observeres at dammen var dekket av småandemat og omgitt av engflora.

Artsmangfold: Dammen er ikke undersøkt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er stabil men viser tegn til gjengroing.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Vurder å renske dammen slik at den ikke gror igjen på sikt.

.....

283 Nummestad

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,385 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogen ca. 30 m fra jordekanten sør for tunet på Nummestad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogsdam omgitt av granskog i hkl 3-4 på sørsiden, bjørk på nordsiden og vierkratt spredt rundt hele. I vannkanten vokser det skogsvaks og mannosøtgras og selve vannspeilet er kraftig begrodd av mose.

Artsmangfold: Larver av spissnutefrosk påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er anlagt med en jordvoll og det er sannsynlig at dammen er laget som en vanningsdam.

Verdivurdering: Skogsdam, skyggefull og begrodd med mose. Spissnutefrosk påvist. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Fjerne løvtrærne inntil dammen for å unngå strøfall i dammen som kan føre til anaerobe forhold om vinteren.

.....

284 Li

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,114 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam bak låven på Li og er omgitt av jord og et steinskjær i N.

Vedlegg 1

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gårdsdam kraftig begrodd både i dammen og omkring. I dammen var det en tett bestand av småandemat samt noe mannasøtgras og vassgro. Omkring dammen var dominerende arter vier, børk, sverdlilje, bringebær, mjøduert, fredløs, lyssiv og hundekjeks.

Artsmangfold: Ett individ av liten salamander sett i overflatestilling.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med sauenetting.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Gammel gårdsdam, noe gjengroingspreget men liten salamandere påvist, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Fjerne noe vierkratt og bjørk omkring dammen så det blir mer lys på dammen og mindre strøfall.

.....

285 Bjoner Øvre

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,108 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam nord for tunet omgitt av grunnlendt mark og jord.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Trolig tidligere beitemarksdam omgitt av delvis tørr tidligere beitebakke med furutrær og smyle på sørsiden, ellers omgitt av frodig vannvegetasjon med sverdlilje som dominerende art. Mye øyestikkerlarver i dammen og en tett forekomst av småtjønnaks. Ellers liten andemat, tjønnaks, mannasøtgras, lyssiv og gråstarr.

Artsmangfold: Stor bestand av liten salamander påvist i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig en tidligere beitemarksdam, den er nå inngjerdet med sauenetting. Det har foregått noe utfylling av jordmasser inntil dammen i NØ.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Gammel beitemarksdam med stor bestand av liten salamander, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Et større grantre på vestsiden skygger mye for dammen og det bør vurderes å kviste opp stammen på siden mot dammen eller å felle treet. Fjerne et par av bjørkene i sør for å redusere strøfallet i dammen.

.....

286 Skistad

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,085 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett nord for veien forbi Skistad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam i åkerkanten. Dominerende arter omkring dammen er: vier, mjøduert, bringebær, skogørkvein og engmarimjelle. I dammen dominerer vanlig tjønnaks, knappiv, gråstarr, mannasøtgras og kjempepigknopp.

Artsmangfold: Det ble påvist en god bestand av liten salamander i dammen.

Vedlegg 1

Bruk, tilstand og påvirkning: Ukjent bruk. Dammen er noe gjengroingspreget.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med rødlistearten liten salamander.

Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dersom dammen gror mer igjen bør det vurderes å renske dammen.

.....

287 Tømt

Dam – Verdi: B Areal : 0,081 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett øst for låven på Tømt. Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

.....

288 Dal

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,212 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogsdam ca 60 m sørvest for tunet på Dal.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogsdam med humøst vann og mye strøfall. Omgitt av svartor, bjørk, gran og furu. Skogsivaks er dominerende art i feltsjiktet i en ellers fattig kantvegetasjon.

Artsmangfold: Mye larver av spissnutefrosk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Trolig en gammel vannkilde for gården, en gammel traktorvei går forbi dammen.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Gammel skogsdam med påvist spissnutefrosk. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Dammen er kraftig påvirket av strøfall, trærne omkring dammen bør fjernes for å redusere strøfallet og øke solinnstrålingen.

.....

289 Narvestad

Vedlegg 1

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,13 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett nord for veien ca. 110 m sørøst for tunet på Narvestad.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten åkerdam som har vært i bruk som vannkilde for gården Narvestad på andre siden av veien. Dammen er omgitt av vierkratt, mannasøtgras, mjødur, lyssiv, knappsiv, gråstarr samt en stor bestand av lupin.

Artsmangfold: Rødlistearten spissnutefrosk observert som yngel i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere vanddam for gården Narvestad, nå ikke lenger i bruk.

Fremmede arter: Lupin

Verdivurdering: Gammel og stabil dam i kulturlandskapet med spissnutefrosk, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp og lupin bør fjernes snarest.

.....

290 Hol

Store gamle trær – Hul eik Verdi: A Areal : 0,046 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Eika står på høyresiden av veien i bakken opp mot gården. Den står i veikanten mellom dyrket mark og grusvei.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Meget gammel hul eik med en stor vanrisstamme. Omkretsen er ca. 5 m i brysthøyde. Inne i hulrommet har mauren bygget en trolig rød skogsmaur.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: En bråtebrann tok av for mange år tilbake og satte fyr på rødmulden inne i treet. Treet har mange døde grener, det har usedvanlig grov bark og mye mose på grenene.

Fremmede arter: Ikke påvist.

Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og dammer.

Verdivurdering: Denne hule gamle eika representerer en av fem utvalgte naturtyper som har fått spesiell nasjonal prioritet. Eika er også spesielt gammel og hul og vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Eika klarer seg bra slik den står men det bør sørges for at det ikke vokser opp busker eller trær som skygger på stamme eller bladverk.

.....

291 Hol

Store gamle trær – Lind Verdi: C Areal : 0,023 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lindeklonen står på venstresiden av veien i bakken opp mot gården. Den står i veikanten mellom dyrket mark og grusvei og det kan tenkes at det har stått et hus her tidligere.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lindeforekomst av usikker alder med 7 stammer som står på samme rotsystem. Sammen med eika på motsatt side av veien kan dette være restene av et gammelt hageanlegg?

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men lind er i seg selv mindre vanlig forekommende i Indre Østfold.

Bruk, tilstand og påvirkning: Trærne er friske og har potensiale til å bli gamle og store.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og dammer.

Verdivurdering: Lind er et edelløvtré som ikke er spesielt vanlig i Indre Østfold, stammene er imidlertid ikke spesielt gamle og sannsynligvis ikke hule og vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

.....

292 Hobøl prestegård - hagedam

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,103 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger nederst i det gamle restaurerte renessansehageanlegget som tilhører Hobøl prestegård. Dammen er høyst sannsynlig kunstig anlagt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel hagedam fra ca 1790 som ble etablert som en del av nederste terrasse (C) - den romantiske delen - hvor dammen lå på den ene siden av grusgangen og den andre siden var bevokst med pinseliljer og scilla.

Vegetasjonen i dammen, som er kraftig gjenvokst, domineres av mannasøtgras, gråstarr, storandemat og småandemat.

Artsmangfold: Det ble påvist et individ av stor salamander (VU) i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er kraftig bevokst.

Fremmede arter: Ikke påvist.

Del av helhetlig landskap: Miljøet omkring Hobøl kirke betraktes som et av de mest helhetlige og best bevarte kirkemiljø i Norge. Prestegården og hagepaviljongen (Lysthuset) er fredet av riksantikvaren.

Verdivurdering: Dammen er omkring 220 år gammel, den er en del av et flott hageanlegg i renessansestil og det ble påvist stor salamander. Dammen vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp og det bør tas tilbørlig hensyn til at dette er en meget gammel dam i et fredet hageanlegg og hvor det er påvist den rødlistede arten stor salamander.

.....

293 Vestereng

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,105 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger skyggefullt innerst i hagen på Vestereng. **Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:** Kunstig anlagt dam, ca. 1985, anlagt med vanntett membran. Dammen er omgitt av selje, bjørk og gran som skygger fullstendig på dammen. Dammen er full av mose og strøfall og med unntak for paddelarver var det svært lite liv i dammen. Dammen er omgitt av noe gras og urter men generelt svært litevegetasjon.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med 1 m høy sauenetting og er svært gjengrodd og skyggefull.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dammen ligger i et større hageanlegg.

Verdivurdering: Kunstig anlagt dam som ligger skyggefullt og er kraftig gjengrodd. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Det er stort behov for å hogge ned flere av de store trærne rundt dammen samt å renske dammen for mose og strøfall.

.....

294 Bjoner Øvre

Dam – Verdi: C Areal : 0,167 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkant sør for innmarka på Bjoner Øvre. Dammen er nyanlagt av grunneier

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Nyanlagt dam med brygge, gapahuk og grusganger. Mannasøtgras og sverd Lilje omkring, ellers lite vegetasjon foreløpig. Dammer av denne typen vil relativt raskt få betydning for bestander av typiske damarter og den vil trolig om kort tid bli kolonisert av salamandre fra åkerdammen litt lenger nord.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Nyanlagt "friluftsdam" med gapahuk og brygge.

Verdivurdering: Nyanlagt dam uten spesielle arter påvist. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Ikke behov for skjøtsel.

.....

295 Oddestad Østre

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,213 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam sør for gårdsveien mellom Oddestad og Vesterby.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam i kulturlandskapet som kun er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Vedlegg 1

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.

Verdivurdering: Gårdsdam, stabil dam i kulturlandskapet, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør inventeres.

.....

296 Vestre Skinnerud

Store gamle trær – Stor eik Verdi: C Areal : 0,077 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Tuneik foran hovedhuset på Vestre Skinnerud

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tuneik, anslått stammediameter 70-80 cm. Kun observert fra veien da grunneier ikke var tilstede.

Verdivurdering: Eika er ikke spesielt stor og gammel og er trolig ikke hul, vurderes derfor som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Bør inventeres i felt.

.....

297 Dal

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,031 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: To små dammer sør for hovedhuset på Dal.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: To små dammer som ligger svært nærme hverandre inne i tett skog. Da de er små og ligger så nærme hverandre (10m) samt at ingen spesielle arter er påvist er de registrert som en forekomst. Dammene er omgitt av blandingsskog med selje, bjørk, gran mm. Noe fredløs omkring ellers lite vegetasjon. Vanlig frosk registrert i den minste av dammene.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Ukjent opprinnelse, dammene er ikke i bruk.

Verdivurdering: To små skogdammer, ingen spesielle arter registrert. Vurderes som lokalt viktige C.

Skjøtsel og hensyn: Dammene bør fristilles for å redusere tilførsel av strøfall og for å få mer sollys inn på dammene.

.....

298 Hol

Rik edellauvskog – Alm-lindeskog Verdi: A Areal : 5,199 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Vestvendt skogholt i bergvegg/skråning vest for tunet på Hol gård med mange edelløvtrær hvorav flere store.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogholt i bratt bergskråning med 7 store almetrær og mange mindre. Alle de sju store er registrert m koordinat i artsregisteret.

Skogholtet er tett og skyggefullt og det er mye mose på stammene på de store trærne.

Artsmangfold: Totalt 3 art(er) påvist: alm (NT), kalkraggmose, almeteppemose. Alm er i seg selv rødlistet og det ble på den største alma registrert almeteppemose og kalkraggmose. Begge disse mosene er meget sjeldne innenfor Raet i Østfold. Tidligere er det kun gjort ett henholdsvis to funn av de to moseartene innenfor Raet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har trolig tidligere blitt beitet og framstått som en almehage som nå er grodd mer igjen og framstår som en skyggefull almeskog.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og dammer.

Verdivurdering: Mange store og livskraftige almetrær samt mange små og mindre almetrær. De to belagte mosene er sjeldne innenfor raet i fylket. Lokaliteten har mange store og hule almetrær og stor foryngelse, vurderes som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Ikke hogst samt at området bør inventeres bedre.

.....

299 Vestre Bråte

Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,276 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger øst for tunet på Vestre Bråte, rett bak en driftsbygning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tre store gamle eiketrær hvorav en har en dbh på 130 cm og de to andre 110 cm bhd. Den største står bare 2,2 m fra en av de andre, den siste litt lenger borte. Det er ingen tegn til at trærne er hule.

Artsmangfold: Det ble påvist eikebroddsopp på en av trærne, en art som kun er registrert en gang tidligere innenfor raet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eikene er beskåret for at de ikke skal henge så langt innover taket på det huset det står ved siden av.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Eikene er viktige elementer i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.

Verdivurdering: Tre store gamle eiker, den største 410 cm i omkrets, død ved synlig, sannsynligvis hulrom, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

.....

300 Bråte Vestre

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,182 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Vedlegg 1

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger i hagen på østsiden av tunet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gårdsdam i hagen på Bråte Vestre, ligger like nedenfor en bergvegg, resten av dammen er omgitt av plen. En grein fra ei stor eik henger utover dammen, men dammen er fin og lysåpen. Dammen er helt begrodd med myrhatt, dunkjevle og småbjørk. Det er bare spredte små åpne vannspeil i dammen. Det ble ellers påvist kjempepiggnopp, mannasøtgras, gråstarr og av fauna ble det påvist vanlig frosk.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Ukjent funksjon, men dammen er nærmest helt gjengrodd.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig element i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, men er så gjengrodd at den kanskje burde nedvurderes, men settes inntil videre som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen må snarest restaureres. Oppgraving av dammen bør gjøres på høsten.

.....

301 Bråte Vestre

Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,292 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i den søndre delen av hageanlegget på bygdetunet Bråte Vestre.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tre store eiketruer omgitt av plen. Trærne er regnet fra vest henholdsvis 340 cm, 360 cm og 340 cm i omkrets i brysthøyde.

Artsmangfold: Stor lindelav påvist på alle tre eikene, men mest på den østre eika.

Bruk, tilstand og påvirkning: En av eikene er lett beskåret, trolig fordi en lav gren var i veien for plenklipper.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Eikene er viktige elementer i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.

Verdivurdering: Eikene er store, utover stor lindelav er det ikke påvist noen spesielle arter på eikene. Trærne er imidlertid store og lokaliteten vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

.....

302 Bråte Vestre

Store gamle trær – Gammelt tre Verdi: C Areal : 0,125 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Treet står intill vestsiden av tunet, rett ved hovedhuset.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor solitær ask i hagen. Treet har en dbh på ca 90 cm og har en del døde greiner.

Vedlegg 1

Artsmangfold: Ingen spesielle arter men to typiske arter som stort sett bare vokser på rikkbarkstrær ble påvist; stor lindelav og en stor bestand av askeragg.

Bruk, tilstand og påvirkning: Hagetre rett ved tunet.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Aska er et viktig element i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.

Verdivurdering: Asketre som i seg selv er rødlistet, stor bestand av askeragg og stor lindelav. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

.....

303 Riggesem

Store gamle trær – Spisslønn Verdi: C Areal : 0,204 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: To store trær rett i veikrysset ved gården Riggesem.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: To store spisslønn, begge hule og med uvanlig mye epifytter, vesentlig askeragg og skålragg.

Artsmangfold: Lønnekjuke på et av trærne og uvanlig stor forekomst av askeragg og skålragg.

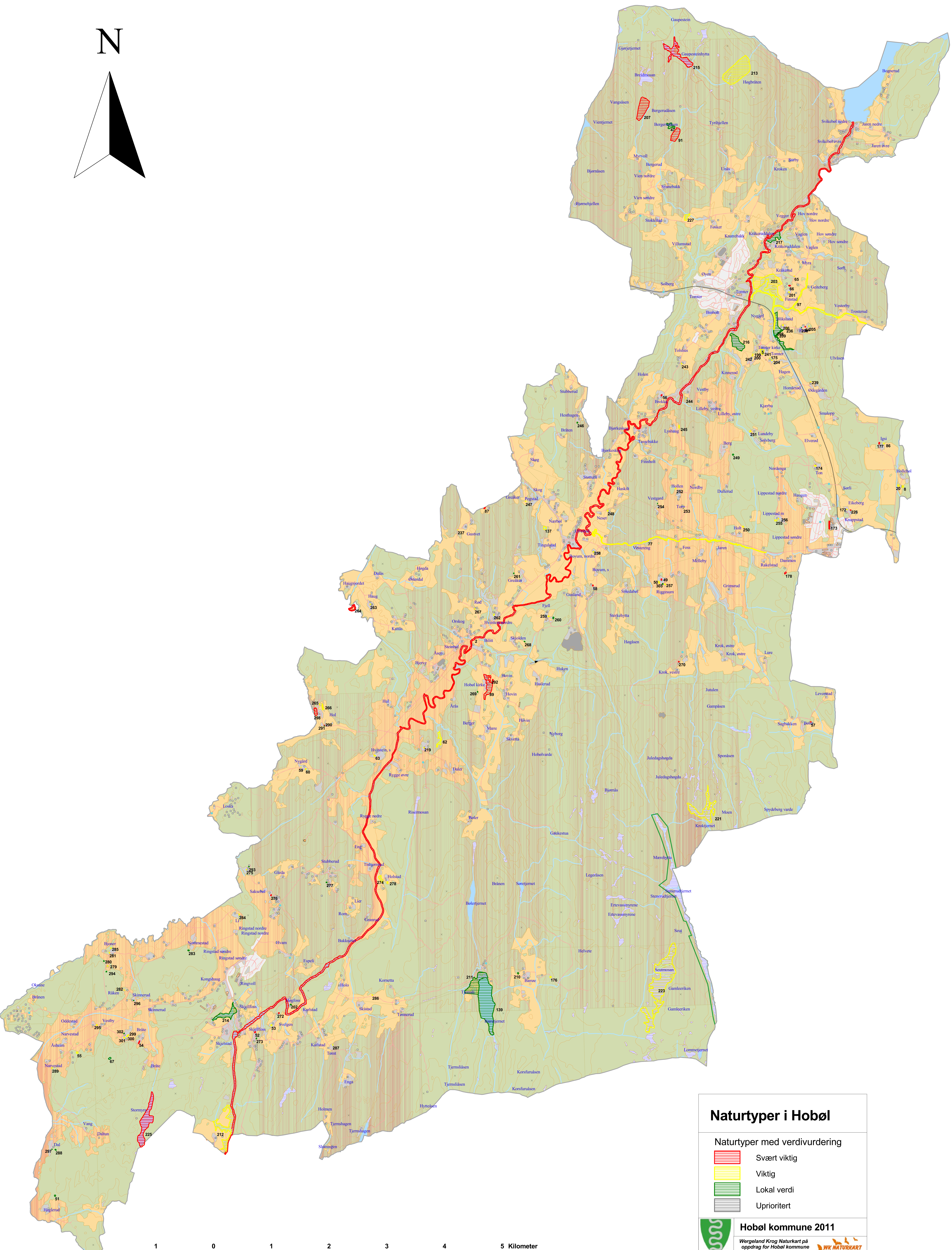
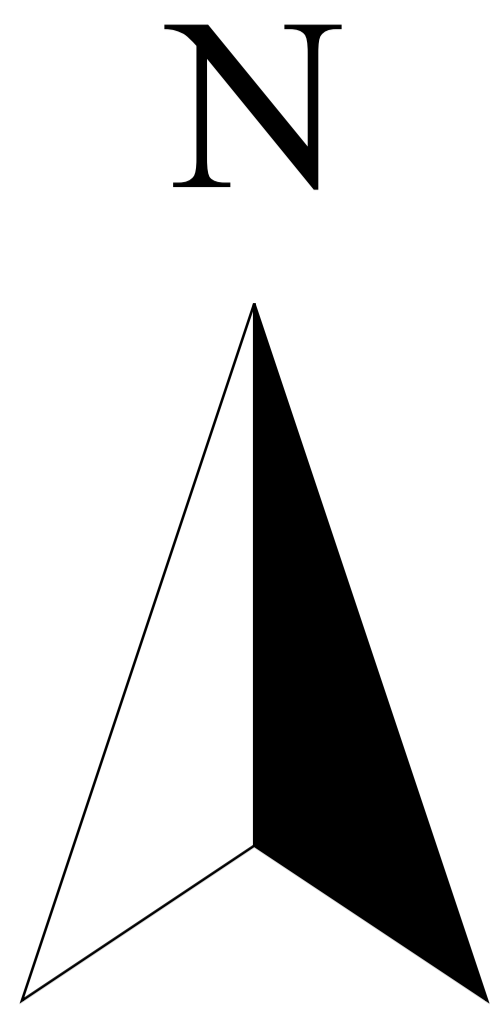
Bruk, tilstand og påvirkning: Mellom de to trærne vokser det syrin.

Del av helhetlig landskap: Trærne utgjøre en del av det fine gårdsanlegget på Riggesem og det finnes også flere store spisslønn på gården.

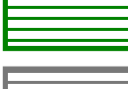

Verdivurdering: To store spisslønn, hule og med uvanlig mye epifyttene askeragg og skålragg. Vurderes som lokalt viktig C.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig.

.....

Naturtyper i Hobøl

- Naturtyper med verdigradering
- Svært viktig
  - Viktig
  - Lokal verdi
  - Uprioritert

 Hobøl kommune 2011
Wergeland Krog Naturkart på oppdrag for Hobøl kommune
1. november 2011